

Najboljši

kontakt

med prodajcem in kupcem
ustvarjajo oglaš v
dnevniku 'Glas naroda'

Mesečna naročnina
25 Din. za inozemstvo
35 Din. Uredništvo: Ljubljana,
Gregorčičeva ul. 23.
Tel.: 2566, int. 3069

GLAS NARODA

Uprava: Gajeva 1.
Telefon 3855. - Ček,
račun: Ljubljana
št. 14.614. Oglasi po
ceniku. Pri večkratnih
objavah popust

Današnja številka vsebuje:

Pred sestankom DN
Mojster Sternen slika fran-
čiškansko cerkev
Mojster Hubad o komponi-
stu Brucknerju
Dr. Koce: Naše gospodarsko
stanje
Glas slovenskih otrok

Št. 88

Izhaja vsak dan

V Ljubljani v nedeljo, dne 28. julija 1935

Rokopisov ne vračamo

Leto I

Pred sestankom DN

Površnemu opazovalcu se zdi, da se spor med Italijo in Abesinijo že nekaj tednov niha za las ne premakne z mrtve točke, na kateri se navidezno latentno ziblje že od resolucije Sveta DN z dne 25. maja t. l., ki je, kakor znano, predstavljala le začasno in zasilno rešitev iz zagate, v katero je spor spravil DN. Sira publika se danes pač ne vznemirja več ob poročilih o vedno novih mobilizacijah v Italiji, o novih prevozih vojaštva in municije v Vzh. Afriko, o bojovnih govorih te in one stranke, spričo manifestacij, demonstracij itd. Spor je zašel že v ono fazo napetosti, ko take in podobne vesti ne predstavljajo več nič senzacionalnega in bi edina senzacija utegnila biti samo še vojna, o katere neizbežnosti so listi sicer že nekaj tednov polni poročil iz najrazličnejših virov.

Ce pa gledamo na spor z ostrišjim očesom, tedaj vidimo, da le ne stoji na mrtvi točki, marveč da se razvija v neprestanem prehodu iz faze v fazo, katerih vsaka odpira povsem nove poglede na položaj. Trditve, ki so se pred kratkim zapisali pariski »Temps«, da je italijansko-abesinski spor povsem lokalnega značaja in omejen samo na ti dve državi, bi danes noben objektivni opazovalec ne mogel več zapisati. Ni nobenega dvoma, da je spor že prešel ozke meje dvostranskega konflikta in se dotaknil s problemi, ki jih je v svojem razvoju do danes nanizal skoro vseh aktualnih mednarodnih vprašanj, predvsem pa je v živo zadel ves dosedanj sistem meddržavnih odnosov, na katerem stoni vsa poveljna mednarodna organizacija, v prvi vrsti pa ženevska institucija sama.

Vprašanje intervencije DN v spor je tvorilo predmet napornih razgovorov, ki so se zadnje tedne vodili zlasti med Londonom in Parizom, kakor tudi izmenjave misli med vsemi važnejšimi evropskimi in tudi izvenevropskimi prestolnicami. In prav to vprašanje intervencije najvišje mednarodne institucije v spor, je povzročalo neko stalno nihanje abesinskega vprašanja iz faze v fazo, katerih vsaka je odpirala nove možnosti in nove kombinacije. Anglija se je že takoj od vsega početka postavila odločno na stran Društva narodov in je vztrajala na sklicanju izrednega zasedanja sveta DN takoj, ko se je sporazum v arbitražni komisiji izjavil. Od tedaj so vsi njeni napor v tem vprašanju šli za tem, da pridobi za svoje stališče tudi Pariz.

Po ponesrečenem Edenovem poskusu v Parizu in pozneje v Rimu, so sledili podrobni razgovori med francoskim zunanjim ministrom Lavalom in pariškim angleškim poslanikom Clerkom. Vmes pa so prišli Avenelovi obiski v Londonu in Parizu, katerih glavni namen je bilo iskati nekakšnega kompromisa med francoskim in angleškim stališčem, ki pa naj bi predstavljali obenem kompromisno rešitev spora samega, v prvi vrsti pa častno rešitev ženevske institucije iz teže zagate, v katero jo je spravil italijansko-abesinski spor.

Ce smemo verjeti včerajšnjemu »Timesu«, končnega sporazuma med Francijo in Veliko Britanijo v tem vprašanju še ni. Pariški listi zatrjujejo, da bo angleška vlada nekoliko omilila svoje nespravljivo stališče, to je, da je bo tako trdovratno zahtevala, da bi se v Ženevi ob priliki izrednega zasedanja sveta DN predebatiral ves kompleks vprašanj, ki so v zvezi z italijansko-abesinskim sporom. Med tem pa iz Londona še zmerom prihajajo glasovi, da bo Anglija v tem vprašanju odločno branila pakt DN in bo svoje stališče eventualno preusmerila šele po presoji položaja, ki bi nastal v Ženevi. Verjetno je, da bo Anglija v primeru neugodnega položaja v Ženevi zares nekoliko likvidirala svoje stališče absolutnega izvajanja pakta DN in se bo na ta način nekoliko približala francoski tezi, vendar bi pa to po mnenju londonskih krogov ne predstavljalo nikakega načelnega popuščanja v sporu, marveč samo kompromis v dobro DN. Z drugo besedo, zmagala bi koncepcija francoskega zunanjega ministrstva, ki mu je predvsem za rešitev ženevske institucije, ne pa za dejansko rešitev ali vsaj razčiščenje spora med Italijo in Abesinijo. Le tako moramo razumeti napovedi pariških listov, da bo Anglija končno pristala na to, da se svet DN zadovolji samo z razpravo o pravici, v katerem bi bilo treba v bodoče delati, da bi se spor likvidiral na mirnem način. Po mnenju pariških krogov bi samo tako povzročila mednarodna razprava o sporu rešila DN pred sponornim krahom. V vsakem drugem primeru pa

Razprava o dvanajstinih

Cudno ponašanje senatorja dr. Kramera
pri glasovanju — Za dvanajstine je glasoval
55 senatorjev

BEOGRAD, 27. julija. b. Danes dopoldne se je nadaljevala proračunska debata o dvanajstinih pred plenarnim senatom, ki je bila z govorom g. predsednika Milana Stojadinovića v načelu končana okrog 12. ure. Za dvanajstine je glasovalo 55 senatorjev. Veliko zanimanje in živahno komentiranje je vzbudilo zadržanje senatorja dr. Alberta Kramera, ki je v nedeljo v finančnem odboru obširno kritiziral zakonski predlog o proračunskih dvanajstinih in izjavil, da bo glasoval proti dvanajstini. Dr. Kramer je bil na listi govornikov, ki bodo govorili proti dvanajstini, a se je tik pred glasovanjem odrekel besedi in izginil iz zbornice dvorane. Pri popoldanskem glasovanju v poedinostih pa se je dr. Kramer zopet pojavil v dvorani in glasoval za proračunske dvanajstine, potem ko so se drugi senatorji vzdržali glasovanja. Ta čudna metamorfoza dr. Kramera se je med senatorji živahno komentirala.

Prvi govornik na današnji razpravi je

bil Grga Anđelinović, ki se je v svojem govoru dotaknil političnega življenja v naši državi od njene ustanovitve do današnjega dne. Glede šestega januarja je izjavil, da je bil to velik državni akt pokojnega kralja. Glede rešitve hrvatskega vprašanja pravi, da je šestojanuarski režim skušal rešiti to vprašanje, toda pri tem ni uspel. Glede starih strank je izjavil, da je bila stara velikosrbska stranka, ki je negirala Jugoslavijo in jugoslovanstvo. Radičeva stranka, da je bila separatistična. Slovenska ljudska stranka pa da je bila zgrajena na verski, plemenski in pokrajinski podlagi, ravno tako tudi bosanska muslimanska stranka in tako tudi druge stranke. Sestojanuarski režim je vse to strankarstvo likvidiral. Glede dr. Milana Stojadinovića izjavlja: Sedaj smo dobili vlado srbsko-pravoslavno, slovensko-katoliško in bosansko-muslimansko. O njej ni mogoče reči, da bi predstavljala srčno ideologijo. Nato se bavi obširno s hrvatskim vprašanjem in pravi, da

se dr. Maček igra z eksistenco Hrvatov, do česar nima pravice, tudi če bi imel 95% glasov za seboj.

Govornik riše konture bodočnosti države z ozirom na vse stranke in pravi, da nima zaupanja v sedanjo vlado, ter da ostaja za sedaj v rezervi.

Po govoru senatorja Sanjuge, je govoril kot zaključni govornik še predsednik vlade g. Stojadinović, ki ga je zbornica akklamirala.

BEOGRAD, 27. julija. b. Danes popoldne je bila v senatu specialna debata o dvanajstinih. Prvi je govoril dr. Sava Urmanski, ki se je baval s potrebami naše države. Predlaga je za konverzijo kmečkih dolgov pri čemur naj bi država izdala za 1 milijardo 300 tisoč dinarjev obligacij in tako to vprašanje rešila. Za njim je govoril dr. Ivo Majstorović, in sicer o naši gradbeni politiki ter se posebej dotaknil tudi vprašanja dograditve unske proge.

Sestanek šefov Jugoslovanske radikalne zajednice

BEOGRAD, 27. julija. b. Danes popoldne je bil sestanek med vodjo bivše radikalne stranke Aco Stanojevićem dr. Antonom Korošcem in Spahom. Konferenca je bila v notranjem ministrstvu. Aco Stanojević se je pripeljal ob 5. popoldne v avtomobilu prometnega ministrstva Mehmeda Spaha, točno ob 17. uri, takoj za njim pa Mehmed Spaho, točno ob 18. se je iz notranjega ministrstva odpeljal Aco Stanojević. O konferenci je bil izdan sle-

deči komunikat: Danes so se sestali Aco Stanojević, dr. Anton Korošec in Mehmed Spaho ter nadaljevali razgovore o novi politični organizaciji. Ker so že poprej iznesli načela o ustanovitvi nove politične grupacije in utrdili glavna načela, so se danes razgovarjali še o programu in pravih, ter določili, da se pristopi končni redakciji programa in statutu ter da se izvrši tudi vse ostale priprave.

Stavisky in jugoslovanske železnice

SPLIT, 27. julija. b. V trgovsko in obrtni zbornici je inž. Peter Senjanović bivši pomočnik prometnega ministra imel daljši referat o unski progi in drugih železniških progah. Ob teh prilikah je g. Senjanović govoril tudi o pogajanjih z Boierjem, po katerih bi se morala zgraditi železniška proga Peč—Pristina, za 180 milijonov dinarjev in proga Knin—Bihač za 306 milijonov dinarjev. Obe progi bi se morali zgraditi v dobi od maja 1932, do maja 1935. Kar je posebno zanimivo, je rekel Senjanović je to, da je podjetje fi-

nanciral sam Stavisky in ko je bila odkrita njegova nečedna afera, ni moglo to podjetje dati potrebne kavcije in se je za to graditev ponudil Batinjol. Batinjol je progo prevzel, toda zahteval je, da se najprej zgradi proga Peč—Pristina in šele nato tudi unska proga. Ravno tako je podjetje Batinjol zahtevalo podaljšanje graditve proge za celo leto dni, ter bi se tako unska proga mogla zgraditi šele čez štiri leta. Po besedah g. Senjanovića dela sedaj Batinjol z denarjem, ki mu ga plačuje država.

Nova gospodarska ataka Avstrije

BEOGRAD, 27. julija. AA. Našim izvoznikom žita v Avstrijo na znanje: Avstrija je 23. t. m. nepričakovano povišala licenčno takso za uvoz koruze in živinskega jermenja s 6 avstrijskih šilingov na devet, čeprav je že letos spomladi povišala to takso s štiri šilingov na šest.

Jugoslovanska koruza za Madjarsko

BUDIMPESTA, 27. julija. AA. Zaradi pomanjkanja živinske hrane, nastalega zaradi dolgotrajne suše, je madjarska vlada po poročilu »Pester Lloyd« dovolila Jugoslaviji in Rumuniji uvoz 200.000 metrskih stotov koruze.

obstoji resna nevarnost, da obrne Italija DN hrbet in s tem zada smrtni udarec ženevske ustanove. Po drugi strani bi pa tudi še tako izčrpan kompromisni rešitev spora nikakor ne povečala prestiža DN.

In morda prav zaradi tega, ker na napovedanem izrednem ženevskem zasedanju ne bodo prav za prav reševali spora med Italijo in Abesinijo, marveč le prestiž ženevske ustanove, je zelo verjetno, da bo vse prizadevanje v Ženevi zbranih diplomatov šlo samo za tem, da bi se našla možnost za nadaljevanje prekinjenega dela v arbitražni komisiji in s tem pridol-

Izvoz naših sliv na češkoslovaško

BEOGRAD, 27. julija. AA. Uvoz naših svežih sliv na Češkoslovaško po znižani carinski tarifi je dovoljen že od 1. avgusta t. l. Zavod za pospeševanje zunanje trgovine je dobil obvestilo, da je češkoslovaška vlada dovolila naši državi, da se letošnji izvoz naših svežih sliv na Češkoslovaško lahko vrši že od 1. avgusta namesto od 15. po znižani tarifi 15 Kč za 100 kg. Zanimirani izvozniki se s tem obveščajo, da bodo mogli izkoristiti ta rok.

Smrt prvega bana Moravske banovine

BEograd, 27. julija. b. Danes je v Beogradu umrl v starosti 70 let prvi ban Moravske banovine Gjorgije Nestorović.

bilo vsaj še mesec dni na času za nadaljevanje razgovorov in pogajanj za ureditev spora v Vzhodni Afriki.

Seveda so to v glavnem le domneve, ki jih narekuje sedanja negotova situacija in pa težak položaj, v katerem se nahaja DN. Kako se bodo sicer sukali ženevski razgovori, bo odvisno predvsem od zadržanja Italije, ki pa je — vsaj dosedaj — v tem pogledu zelo rezervirana. Čim manjša bo spravljivost Italije, tem manj pomembno bo seveda tudi kompromis, porojen iz ženevskih razgovorov, če do njega sploh pride.

Beograjska občina odklanja izenačenje svojih uslužbencev z državnimi

BEOGRAD, 27. julija. Beograjska občina je snoči odklonila uredbo, s katero je notranji minister sporazumno s finančnim ministrom predpisal, kateremu zvanju in položaju državnega uslužbenca ustreza zvanje mestnega uslužbenca.

Medparlamentarna konferenca

BRUSELJ, 27. julija. AA. Včeraj se je začela medparlamentarna konferenca. Pri otvoritvi konference je minister Hymans navajal vprašanja, ki so na dnevnem redu konference, in sicer izboljšanje parlamentarnega sistema, potreba denarne stabilizacije in organizacija varnosti.

Za predsednika medparlamentarne konference, ki se je udeležujejo delegati okoli 20 držav, je izvoljen Carton de Viarte.

BRUSELJ, 27. julija. AA. Na včerajšnji prvi seji medparlamentarne konference je predsednik te konference Carton de Viarte predčital nisma delegatov nekaterih držav, ki ne sodelujejo na tej konferenci: v teh risnih se delegati opravičujejo zaradi neudeležbe. Na konferenci nista zastopani Grčija in Estonija.

Nato se je začela snodna debata o poročilu, ki se nanaša na delovanje sveta medparlamentarne unije. Francoski prosvetni minister Mario Ronstan je v svojem govoru poudarjal miroljubni duh te unije. Predsednik romunskega parlamenta Saveno je poudaril potrebo po okretnosti ugleda Društva narodov. Švedski senator Pabli je izrazil zaupanje, da vidi na konferenci zastopnike držav, kjer ne poznajo več parlamentarnega režima. Napovedal je namero več delegatov parlamentarnih držav, da stopijo v energično borbo zopet predloženo resolucijo. Resolucija se nanaša na razvoj reprezentativnega režima, ki zmanjšuje prerogative parlamenta.

Premestitve v ital. diplomacii

RIM, 27. julija. AA. Izšli so odloki o diplomatskih premestitvah. Premestjeni so italijanski poslaniki v Bernu, Kairu, Pragi, Stockholmu, Helsingforsu, Tallinnu in Atenah. Za italijanskega poslanika v Atenah je imenovan Rataele Boscarelli, dosedanj ravnatelj oddelka v zunanjem ministrstvu. Dosedanji poslanik v Bernu Marchi je imenovan za poslanika v šilskem Santiagu. Dosedanji poslanik v Kairu grof Pagliano je premestjen v zunanje ministrstvo, za poslanika v Stockholmu je imenovan dosedanj ravnatelj oddelka zunanjskega ministrstva, marki Soragna, dosedanj poslanik v Atenah Derosi del Lion Nero je premestjen kot generalni konzul v Tanger, dosedanj poslanik v Mehiki vitez Villa Nova je premestjen v zunanje ministrstvo, za poslanika v Tallinnu je na imenovan grof Merlaglio.

Vremenska napoved

Dunajska vremenska napoved za nedeljo. Vremenska napoved pravi, da bo vremenljivo, s livo vreme, večinoma oblačno.

Politični utrinki

Dr. Maček o zagrebskih dogodkih

Dopisnik »Zagorskega lista« se je obrnil na dr. Mačka s prošnjo, da mu pove svoje mnenje o zagrebskih slavnostnih dnevi in poznejših dogodkih. Glede slavnostnih dni je dejal dr. Maček, da so bile manifestacije sicer izraz spoštovanja in ljubezni do njega, da pa je bilo navdušenje posebno veliko, ker so bile izobešene hrvatske zastave, kar je bilo tudi najbolj važno. Glede zagrebskih dogodkov pa je dejal:

»Smatram, da bi storil krivico vladi, če bi pripisal te provokacije njej. Nasprotno smatram, da so te provokacije delo ljudi, ki še vedno ne vidijo, da se nazaj ne more in da se nikdar več ne povrne doba, ko je moglo zaradi svojih osebnih koristi nekoliko ljudi terorizirati stotisoče.

Popolnoma razumljivo je, če je narod tako odgovoril, kakor je bilo treba odgovoriti. Edino, kar smatram za neumestno, je bilo razbijanje oken onim, ki niso hoteli razobesiti zastav. To je slabo. Treba jih je bilo pustiti na miru. Mislim, da so mnogo bolj pravilno postopali Samoborci, ki so nekega meščana prisilili, da je svojo že razobešeno zastavo odstranil, ker ni bil vreden, da razobesi zastavo, ki jo je preje tako infamno izdal.

Na vprašanje dopisnika, kaj misli o prihodnjem razvoju politične situacije, je dr. Maček odgovoril: »Nočem biti prorok, ker je težko prorokovati, kaj se bo vse zgodilo do jeseni. Ni pa to niti tako važno. Za nas Hrvate je važno samo to, da ostanemo tako složni in organizirani, kakor smo bili dosedaj in po možnosti še bolj. Potem bomo mogli hladnokrvno pogledati v oči vsaki situaciji.«

Jugoslovanski socialisti o hrvatskem vprašanju

V Sarajevu je bil sestanek jugoslovanskih sindikatistov, na katerem je govoril Jova Jakšić, tajnik delavske zbornice. Po »Obzoru« je med drugim v svojem govoru dejal, da za delavce in socialiste ne obstoji hrvatsko vprašanje, ker je v resnici le kopica raznih interesnih problemov. Vendar pa je v interesu delavstva, da se čim prej doseže sporazum med glavnimi meščanskimi strankami, da bi dobila država politični mir in da bi se mogla gospodarsko razvijati. Hrvatsko vprašanje je danes prav za prav samo borba, kako da bi si razdelili pare in oblast. Koncem svojega govora se je izjavil Jakšić za ustanovitev jugoslovanske socialistične stranke ter naglasil, da treba delo vlade dr. Stojadinovića spremljati z razumevanjem.

»Obzor« proti enotni jugoslovanski zemljoradniški stranki

Poročali smo že, da Zagreb odklanja vsako enotno vsedržno stranko in tako tudi zemljoradniško, ker je mnenja, da je treba najprej rešiti hrvatsko vprašanje in da morajo vsa druga vprašanja stopiti v ozadje, dokler ni rešeno to vprašanje. V tem smislu piše tudi »Obzor« o namerah srbskih zemljoradnikov, da se ustanovi enotna jugoslovanska zemljoradniška stranka. Na prvi pogled je sicer ta misel zelo vabljiva, pravi »Obzor«, v resnici pa popolnoma neizvedljiva, ker so vse zemljoradniške stranke soglasne le v odporu proti sedanjemu stanju, ne strinjajo pa se glede pozitivnega programa o ureditvi države. Dokler se ne izvede programatična enotnost najmočnejših kmetijskih strank, tako dolgo je tudi nemogoča fuzija teh strank, temveč kvečjem sodelovanje od primera do primera. Hrvatska seljačka stranka je na hrvatskem stališču, Slovenska ljudska stranka na slovenskem, srbska zemljoradniška pa na jugoslovanskem, a to samo zato, da bi se mogla razširiti tudi med Hrvati in Slovenci. Najprej naj se srbske zemljoradniške stranke fuzionirajo in naj opuste vse poskuse, da se razširijo med Hrvati in Slovenci. Ko bo rešeno nacionalno in državno vprašanje med Hrvati, Srbi in Slovenci in bi se ustanovile tri nacionalne skupine ter se te dogovorile glede državnopravnega vprašanja ter končno tudi v gospodarskih, socialnih in stanovskih vprašanjih, potem bi se moglo tudi razpravljati o ustanovitvi enotne jugoslovanske zemljoradniške stranke. Danes pa je do tega še daleč, ker so vse

Haile Selassie — cesar vseh črncev

Temnopolta plemena vstajajo

Veliko nezadovoljstvo v Indiji — Gandhi za Abesinijo

LONDON, 27. julija. AA. Današnji »Daily Telegraph« piše iz Kalkute, da so besede Mussolinija o temnopoltnih plemenih vzbudile veliko nezadovoljstvo v Indiji. Konservativni list trdi, da v mnogih indijskih krogih izjavljajo, da Indija kot članica DN ne more ostati nebržna v italijansko-abesinskem sporu. Baje že zdaj pripravljajo pomožne oddelke indijskega Rdečega križa in polmeseca za Abesinijo. Pravi, da bo sam Gandhi začel kampanjo za zbiranje prispevkov za čim boljše opremo teh oddelkov.

Londonski črnci so ustanovili mednarodno zvezo prijateljev Abesinije

Mnogo črncev, živčanih v Londonu, je ustanovilo mednarodno zvezo prijateljev Abesinije, ki bo v nedeljo priredila veliko manifestacijo za Abesinijo. Po londonskih ulicah so nalepljeni veliki lepaki z napisom: »Abesinija se bo do poslednjega meča borila za svojo neodvisnost in boj Abesinije je boj vseh Afričanov.

Na tej manifestaciji bodo med drugim govorili tudi zastopniki zapadne Indije, Somalije in Zlate obale.

Sestanek DN v sredo

GENEVA, 27. julija. AA. Doznavamo, da je francoska vlada sporočila, da se ji sdi 31. julij primerjači za začetek sasedanja sveta DN kakor 1. avgust.

LONDON, 27. julija. W. Zunanje ministristvo se je izreklo za to, da se 31. julija t. l. otvori sasedanje sveta DN.

Kakor se doznava v dobro poučenih krogih, sta o vprašanju zaštite britanskih državljanov v Addis-Abebi razpravljali istočasno vojno in zunanje ministristvo. Redna straža britanskega poslanstva sestoji iz enega častnika in 15 do 20 domačih vojakov. Glede okrepitev straže okoli britanskega poslanstva v Addis-Abebi izjavljajo, da bo v marsičem odvisna od razvoja dogodkov v Abesiniji. Pričakovati je, da bodo zdaj poslaniku dodelili vsaj četo pehote

RIM, 26. julija. Agencija Stefani poroča: »Giornale d'Italia« prinaša važne podrobnosti iz govora, ki ga je pred kratkim imel abesinski cesar Haile Selassie na potu iz Hararja v Ogaden. List posebno navaja tisto mesto iz cesarjevega govora, v katerem poudarja, da je cesar vseh črncev v kateri v Etiopiji, temveč tudi v britanski Somaliji, Keniji, na obali francoske Somalije, Eritreje in italijanske Somalije in da je treba vse Evropece smatrati ne samo kot tujce, temveč kot sovražnike. Dalje je cesar poudaril svoje bogastvo in dobro oboroženost abesinske vojske, ki razpolaga med drugim z 12.000 strojnimi in mnogimi topovi. Haile Selassie je pri tej priliki omenil svojo generalno uniformo, ki jo je takrat prvič oblekel, in dejal, da je to znamenje, da se bliža vojna in da se morajo vsi plemenski poglavarji obleči v uniforme zemeljske barve, potrebne za vojno.

Cesar je dalje poudaril britanske prijateljstvo, češ da je Velika Britanija pomagala Abesiniji v težkih trenutkih spopada pri Ualulu. V svojem nadaljnjem komentarju govora abesinskega cesarja poudarja »Giornale d'Italia« cesarjeve izjave o bližajoči se vojni, češ da se popolnoma ni ujemajo s skoraj ponižnimi izjavami zastopnikov vlade v Addis-Abebi v raznih evropskih državah in v DN. List na koncu svojega članka posebno omenja izjavo abesinskega cesarja o solidarnosti med Abesinijo in Veliko Britanijo o boju proti Italiji.

z več strojnimi. To četo bodo najbrž izbrali iz indijskih polkov.

RIM, 27. julija. AA. Italijanska vlada je dobila sporočilo o sklicanju izrednega sasedanja sveta DN. Kakor se doznava, bo vlada danes dopoldne poslala generalnemu tajništvu v Zenevi odgovor, ali ji konvenira, da se sestanek skliče 31. julija ali 1. avgusta.

Do zdaj se še ne ve, kdo bo zastopal Italijo. Vesti iz Zeneve, da se mora Italija vnaprej obvezati, da se ne bo zatekla k orožju, če želi, da svet DN ne bo vzel v razpravo celotnega problema abesinskega spora, so v tukajšnjih političnih krogih sprejeli s popolnim molkom in rezervirano. Vse kaže, da se je angleška pripravljenost za desego kompromisa znatno smanjšala.

Zivi mrtvec...

Podonavski pakt redivivus?

Novi predlogi Francije in Italije

RIM, 27. julija. Reuter doznava: Podonavski pakt bo, kakor vse kaže, spet oživel. Francija in Italija sta izročili nov načrt državam, ki so neposredno prizadete pri tem paktu. Glavne točke pakta so:

Potrdi se neodvisnost Avstrije, dalje nevmešavanje v notranje avstrijske zadeve (semkaj spada tudi vsaka propaganda), sklene se pakt o nenapadanju in nepodpiranju napadalec, v načrtu pa je tudi mednarodni posvet držav-podpisnic, če bi katera država podpisnica pakt prekršila.

Načrt tega pakta so poslali tudi Nemčiji, izjavljajo pa, da ni verjetno, da bi ga Nemčija sprejela, razen če bodo izrečno izključeni dvostranski sporazumi in če se razveljavijo vsi dosedanj dvostranski dogovori o Avstriji, s katerimi se Nemčija ne sklada.

V Rimu mislijo, da bi bilo treba ta pakt podpisati tudi tedaj, če bi Nemčija pri njem ne sodelovala.

Načrt pakta so predložili tudi Veliki Britaniji in Poljski.

Vse kaže, da je bil ta napad temeljito pripravljen. Demonstranti so peli internacionalo in vzklikali: »Doli Hitler!«

Takoj ko so demonstranti vrgli zastavo v vodo, je posadka parnika spustila čoln in rešila zastavo. Nato so jo ponovno razbesili med predpisanimi pozdravi in med petjem himne in pesmi »Horst Wessel«.

Parnik »Bremen« je nato odplul z razmeroma neznačajno zamudo.

Papež na letovanju

VATIKAN, 27. julija. AA. Sv. Oče odpotuje v začetku prihodnjega tedna v Gandolfo. Kakor se doznava, bo papež ostal na letovanju ves avgust in september in v nobenem primeru ne bo svojega dopusta prekinil.

Maček brani katoliško vero. Ves drugi del izjave dr. Mačka, ko ta govori proti klerikalizmu, pa je »Hrvatska Straža« zatajila, kakor da dr. Maček tega sploh ni govoril. Da takšno poročanje ne dela časti »Hrvatski Straži«, je jasno. Ali pa je mar »Hrvatska Straža« ta del izjave zatajila, ker čuti, da je le preveč resničen?

»Hrvatska Straža« za dr. Mačka

Na uvodnem mestu označuje »Hrvatska Straža« svoje stališče do sedanjih političnih vprašanj tako-le:

1. »Hrvatska Straža« je izvenstrankarski in nadstrankarski list, ki je v službi Katoliške akcije, ki je izvenstrankarska ter zato niti hoče niti more ustanovljati kako stranko.

2. »Hrvatska Straža« je hrvatski list in zato brani interese hrvatskega narodnega gibanja, čegar politični voditelj je dr. Vladko Maček

Mussolini odgovarja DN

GENEVA, 27. julija. AA. Seja sveta DN je napovedana za 31. julij ob 17. uri. Glavno tajništvo Društva narodov je dobilo brzojavko od Mussolinija, ki je sporočil, da še ni dobil odgovora abesinske vlade na svojo noto od 23. julija. Dalje pravi Mussolini, da bi sedanje sasedanje sveta DN moralo služiti pred vsem nadaljevanju dela arbitražnega odbora. Mussolini poudarja, da se bo Italija brezpogojno rezervirala, če bi se svet DN skušal oddaljiti od sklepov 25. maja t. l.

Litvinov v Marijanskih Laznih

PRAGA, 27. julija. g. Sovjetski komisar za zunanje zadeve in predsednik sveta DN Litvinov je prispel v Marijanske Lazne. Tam se bo mudil nekaj časa na odpočitku v najstročjem inkognitu, nato pa bo odpotoval v Zenevo na izredno sasedanje sveta DN. V njegovem spremstvu je sovjetski poslanik v Parizu Potemkin in več drugih uglednih sovjetskih osebnosti.

Vprašanje monarhije v Grčiji

Pomembne izjave atenskega župana o razgovorih z bivšim kraljem

ATENE, 27. julija. AA. Atenski župan Kocijas je danes dopoldne prispel v Atene. Davi je sprejel novinarje in jim pri tej priliki izjavil med drugim, da kralj Jurij ni za to, da bi se vprašanje vladavine uredilo s državnim prevratom. Glede števila glasov, ki naj bi pri plebiscitu uredili vprašanje izpremembe vladavine, je kralj mnenja, da mora vlada sama to vprašanje rešiti.

Kocijas se je danes postal z Tsaldarisom in mu poročal o svojih razgovorih s kraljem Jurijem. »Messenger d'Athènes« komentira izjave atenskega župana in pravi med drugim: Glavni vtis londonskih razgovorov je, da vprašanje rešiti ne gre smatrati za osebno vprašanje.

Po sodbi lista »Ivradi« mislijo v političnih krogih, da se bo po razgovorih med Tsaldarisom in Kocijasom politični položaj razčistil. Bistvo razgovora med kraljem Jurijem in Kocijasom je tole:

1. Kralj odklanja, da bi se vrnil na prestol z državnim prevratom. Pri urejanju vprašanja restavracije monarhije je treba vpoštovati predvsem interese naroda in vlade. V vsakem primeru si kralj Jurij pridrži pravico, da sam presodi ali je restavracija v interesu države, in sicer s stališča notranjega in zunanjega političnega položaja.

2. Glede plebiscita, njegovega datuma in načina, kako naj se izvrši, je kralj odločil, da v ta ne bo vtikal, ker je za to odgovorna vlada. Kralj bo presodil položaj pred plebiscitom ali po njem in verjetno je, da bo izdal proglas na grški narod.

Na koncu dodaja list »Ivradi«, da se je Kocijas sestal tudi z Venizelom.

ATENE, 27. julija. AA. Nekateri politični krogi so mnenja, da bi se na sestanku vseh šefov strank pod predsedstvom predsednika republike Zaimisa lahko pripomoglo k razčiščenju notranje-političnega položaja na Grškem, zlasti glede vprašanja režima. Listi trde, da je g. Zaimis tudi sam prevzel iniciativo za ta sestanek. V zvezi s tem spravljajo današnja avdienco Kafandarisa pri Zaimisu; predsednik republike je ostal z g. Kafandarismom dalj časa v razgovoru.

Roosevelt o mednarodnem položaju

LONDON, 27. julija. Reuter poroča iz Washingtona: O priliki redne tedenske avdience poročevalcev listov je govoril predsednik Roosevelt med drugim o miroljubnosti ameriške zunanje politike in poudaril, da sta osnovni načeli te politike ohranitev dobrega razmerja s sosednimi državami in nevmešavanje v mednarodne spore, kjer ne gre za nikake konkretne ameriške interese.

Predsednik je dalje dejal, da v italijansko-abesinskem sporu niso prizadeti nikakršni interesi USA in da zato Združene države gledajo na ta spor edino s stališča ohranitve svetovnega mira in zaštite ameriških državljanov, ki bi ulegli zaradi tega spora zahtevi nevarnost ali bi jim grozila gmotna škoda.

Kaj morajo vedeti obiskovalci Mariborskega tedna

1. Da bo IV. Mariborski teden od 3. do 11. avgusta t. l.
2. Da velja za poset »Mariborskega tedna« polovična vozna, in sicer od 1. do 11. avgusta za dopotovanje in od 3. do 15. avgusta za povratek.
3. Da morajo izven mariborski posetnik kupiti na odhodni postaji ali pri »Putniku« poleg direktne vozne karte še rumeno železniško legitimacijo K-13.
4. Da voznik kart ne sme oddati, kol velja na podlagi žigosane železniške legitimacije za brezplačen povratek.
5. Da vsak zunanji obiskovalec, ki žel ostati več dni v Mariboru in večkrat posejiti Mariborski teden lahko, tedaj,
6. da je za vozno karto plačal Din 15.— do 25. oziroma do Din 60.—, kupi dražjo legitimacijo, ki mu omogoča željeno število obiskov in
7. da posluje za zunanje obiskovalce sta novinarski urad Mariborskega tedna noč in dan ves čas trajanja Mariborskega tedna na vseh vlakih na novem peronu glavnega kolodvora.

Moister Sternen slika frančiškansko cerkev

Vseh Langusovih fresk ni bilo mogoče rešiti -- Dogotovljena 17 m visoka freska Marijinega Vnebohoda

Ljubljana 27. julija.

Največje delo Prešernovega prijatelja Matevža Langusa imamo v Ljubljani v frančiškanski cerkvi Marijinega Oznanenja. Umetnik je bil tedaj v največjem zagonu svoje stvariteljske sile in je v teh letih ustvaril svoja največja dela. Leta 1842. je poslikal del cerkve na Smarni gori in 1843 in 1844 kupolo ljubljanske stolnice, nato pa je l. 1845 poslikal dve stranski kapeli frančiškanske cerkve. Leta 1846. in 1847. je okrasil kupolo na Smarni gori, nato je pa vse od l. 1848. do 1855. delal v frančiškanski cerkvi ter poslikal kapele, strop in presbiterij s freskami. Že njegov biograf msgr. Viktor Sleska pravi, da "omet za te freske ni posebno dober, ker je v njem preveč peska; omet je zato razpadljiv in freske se ne morejo dolgo ohraniti. Ob potresu 1895. je to največje slovensko freskantsko delo 19. stoletja zadela težka nesreča, ki sta jo 1897. le deloma mogla popraviti avstrijska Nemca I. Kastner in I. Kleinert. Nista pa bila dosti vestna pri restavriranju in sta freske popravljala z oljnato barvo. Zato so slike v kratkem očrnele in barva se je pričela luščiti, olje je pa razkrojilo omet, da je ves preperel pričel odstopati od podlage ter se krusiti. Že l. 1925. se je mojster Matej Sternen pričel pečati z restavriranjem Langusovih fresk v kapelah, kjer mu je pomagal pokojni slikar Anton Jebač. Do predlanskega leta je prof. Sternen restavriral vse kapele, kjer Kastner fresk ni tako zelo preslikal z oljnato barvo, da jih je bilo mogoče vsaj rešiti. Pri natančnem pregledu presbiterija in stropa ladje so pa strokovnjaki morali ugotoviti, da so ostale Langusove freske na stropu ladje in presbiterija izgubljene. Frančiškani so povabili akad. slikarja prof. Mateja Sterneha, da jim napravi nove freske, kjer naj se pa v ladji kolikor mogoče drži Langusove koncepte.

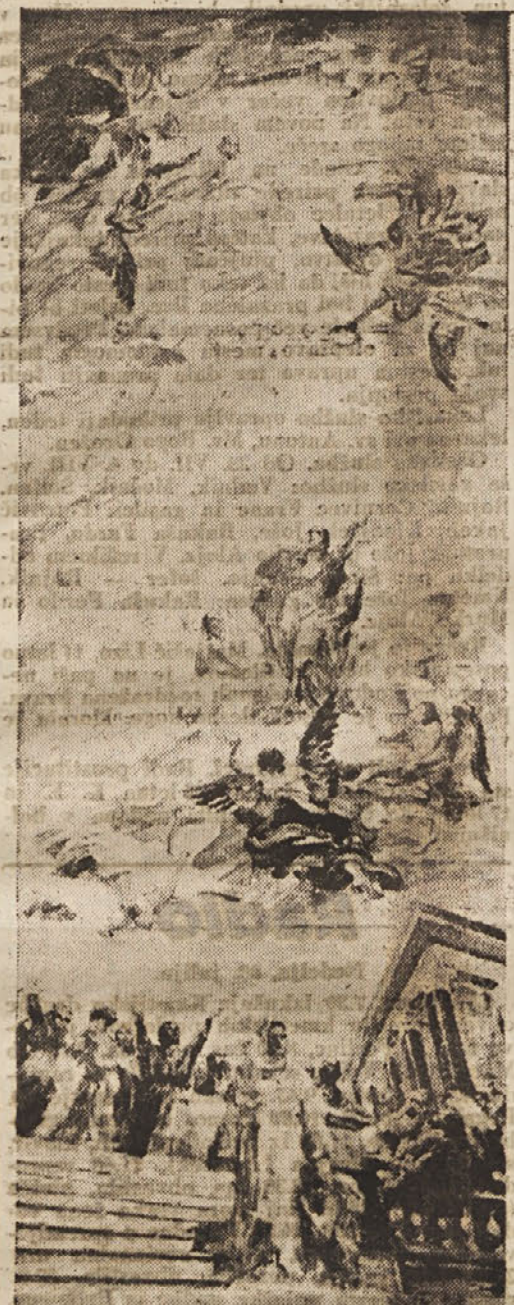
Slikanje 28 m dolge in 12 m široke freske na stropu ladje pride na vrsto prihodnje leto, čez nekaj dni bo pa že popolnoma gotov strop presbiterija, ki ga objavljamo po Sternenuvski skici. Slika je dolga 17 m in 6 in pol metra široka, torej gotovo največje delo modernega slovenskega stenskega slikarstva, a ne samo po velikosti, temveč tudi največje po kvaliteti.

Vse svoje življenje se prof. Matej Sternen bavi z restavriranjem starih fresk, da nam je rešil pravzaprav vse bogastvo minulih stoletij naše umetnosti po cerkvah in tudi drugih poslopjih, kakor n. pr. tudi slavni celjski strop. Napravil je že tudi manjše freske, zato je bil pa ta slikar upravičeno pozvan za to veliko delo, kjer se je lahko razmahnila vsa velika njegova sila. Že po tej sliki se vidi, da se bodo Sternenuve freske v frančiškanski cerkvi z uspehom merile tudi s slavni Quaglijevimi freskami v stolnici sv. Nikolaja.

Na oboku presbiterija se je mojster držal popolnoma Langusove kompozicije okvirja, seveda je pa vse naslikal na novo in so tudi angeli z godbenimi instrumenti popolnoma njegovi. Ko bo gotov strop, naslika v kartuze še štiri evangeliste po Langusovi risbi s svojimi barvami, za oltarjem, tem prekrasnim delom Robbe, bo pa vpodobil Mater božjo z Jezuskom med redovnimi svetniki in svetnicami pod vodstvom Frančiška Asiškega. V ladji na stropu bo pa, kakor že povedano, Marijino kronanje, a na koru bo nova slika sv. Cecilije.

Po zahtevi baročne cerkve je prof. Sternen naslikal na strop presbiterija Marijin Vnebohod iluzionistično, da se ti zdi strop od-

prt in gledaš proti nebu v jutranji zarji. Nad stopniščem stoji ob stebrišču prazen sarkofag, ki je iz njega splavala Marija proti nebu. Skupina apostolov vznemirjena in presenečena strmi za njo. Od levega ogla se čez zračno nebo pne v višino oblak, ki se z Marijo dviga proti nebu. Veliki angeli jo spremljajo s šumom peroti navzgor, od koder sv. Duh nanjo pošilja tri žarke, njen sin Krist jo pa ves bel pričakuje v višavah. Obe skupini veže venec angelov. Velik angel nese Mariji nasproti venec in majhni angeli jo pozdravljajo s šopki. Ti pisani šopki vežejo Sternenuvo kompozicijo z barvami in šopki Langusovega okvirja in njegovih barv. Mirno stoji pod stopniščem velika bela Caritas, ljubkuje dva otoka — alegorija dobrodel-

Sternenuva skica Marijinega Vnebohoda

Po tej skici narejena freska na stropu presbiterija frančiškanske cerkve v Ljubljani je natančno stokrat višja in stokrat tako široka kakor naša reprodukcija.

nosti in usmiljenja. Nebo se prelija v žarečih opalnih barvah od najintenzivnejše solne svetlobe do zelenkaste sinjine azurja in plamete zarje. Vse se topi v luči in močno dominira rdečo-modra Marija med belimi, rožnati, lilasni, rumenimi, sinjimi, olivnimi in temnovijoličnimi oblikami angelov z orjaskimi belimi in sivimi perotmi. Mogočna muzika barv in sfer zmagovalo učinkuje na gledalec in povzdiguje njegov duh skozi obok visoko pod nebo. Lahke in zračne ter prosojne barve napravljajo strop presbiteri-

ja, da se nam zdi mnogo višji od stropa ladje, ki je v primeri z njim temna in mračna. Mojster Sternen se pri tem svojem veličastnem delu ni izkazal samo za mojstra barve, temveč tudi za najodličnejšega risarja, zlasti pa za mojstra kompozicije, ki je kos tudi največjim in najtežjim delom. Ljubljana z nove poslikano frančiškansko cerkvijo dobi spet znamenitost, da nam bodo zvidala vsa mesta Jugoslavije in jo bodo občudovali tudi tuji umetnostni centri.

A. C.

Vombergarjeva „Voda“ na prostem

Na telovadščici Sokola IV na Dolenjski cesti je poslednje dni vse živo. Postavljajo pozornost, ki bo največja slika predstavljajočih dogodkov s praviimi lesenimi hišami, s prostranim dvoriščem in vrhom ter z vsem, kar spada še zraven — vse kar najbolj okusno in iznajdljivo. Večer za večerom se vrste vaje, neumorni režiser g. Emil Freligh ima nemalo posla in truda, kajli to v resnici ni majhna reč: sodeluje nadšestdeset igralcev in statistov! Obilo skrbi torej in poizrtvovalnosti, zato pa bo tudi uspeh tim večji in popolnejši.

Nekaj misli iz razgovora z režiserjem g. Emilom Frelighom.

»Zakaj ste si izbrali baš »Voda« za uprizoritev? — Zato, ker je domače delo, gotovo najboljše domača komedija in za uprizoritev na prostem zelo prikladna. Čudim se, da ga ni še uprizorilo Narodno gledališče na svojem letnem prostoru. — »Vase režije? — To je moja prva režija na prostem. Drugače sem režiral že mnogo del pri raznih društvih, med drugimi Cankarjeve Hlapce leta 1931 v Delavski zbornici. — »Kako ste si zamislili režijo »Vode«? — Igrajo sem za ta namen primerno prikojil, nekaj črtal, nekaj tudi sam dodal. Glavna zamisel je seveda

ostala. Združil sem vsa tri dejanja v eno samo, ki se odigra brez odmora. Največ sem gledal na zunanji efekt, kar je pri igrah na prostem najvažnejše. Tako na priliko na spreved, da bo čimbolj pester in originalen. Šel bo krog občinstva skozi improvizirano vas na dvorišče in se mi zdi najbolj posrečen domiselek. Mnogo bo pripomoglo k uspehu Narodno gledališče, ki nam je blagohotno posodilo potrebne kulise in garderobo. — »In igralci? — Igralci amaterji so deloma iz vrst Sokola IV, deloma iz raznih drugih amaterskih odrov. Posebej moram pohvaliti poizrtvovalnega statista brata Pogačnika, ki je sam prevzel vlogo Primožka. Odlična v igri kot Hribarica je g. Grgurjevičeva, znana že s Sentjakóbskega odra. Najtežjo nalogo ima vsekakor tajnik Jakopič, ki ga bo izvršno kreiral br. Pogačnik Stane. Ta obljuba ob tej priliki tudi majhen jubilej: svoj petdeseti nastop! Tudi vsi ostali imajo najboljše nade na uspeh. Jaz sam sem prevzel majhno, a lektirno vlogo Tinčeta, ker pač zaradi režije nisem mogel vzeti večje. Prireditev, ki se bo vršila v nedeljo, 4. avgusta, ob 17. ure ne postati dogodek, vreden najširše pozornosti.

Zahvala Zveze gospodinji

Ko zaključuje »Zveza gospodinj« svojo 5. gospodinjko, gospodarsko razstavo, si šteje v častno dolžnost, da se javno zahvali vsem, ki so pripomogli, da je razstava s prvo modno revijo domače obrti dosegla tako lepe uspehe. V prvi vrsti se zahvaljujemo g. ravnatelju velesejma dr. Dularju in arhitektu Mesarju, ki sta največ pripomogla, da se je uresničil velikopotezni idejni program »Zveze gospodinj«. Gospod arhitekt Mesarj je za preureditev K. paviljona in aranžmaja razstave posvetil vse svoj čas. Veliko truda in poizrtvovalnosti sta vložila gosp. Ferdo Delak, kot režiser, in tenorist g. Mirko Jelačin pa kot sijajen, duhovit konferensier. Zahvaljujemo se tudi modnim salonom: Bazanella Hity, Kancelj, Lukeš, Molan, Mida, Mihailek, Renčelj, Raška, Ravnihar, Seljak, Vera in salonu za gospode »Gentleman«. Tudi modistinje so nam s prav lepimi apartnimi klobuki pripomogle za izpolnitev toalet: salon Klobuček, Kogovšek, Možina, Mira, Nives, Šurk, Sekač, Šik-Kajfeš, Stegnar, ki so vsi nudili svoje najboljše. Ravno tako tudi ženski svet, ki je prikazal obleke domačega izvora z narodnimi motivi, enako zahvalo pletilni industriji »EFKO« in gospodinjam kot prvi prav dobro nastopajočim manekenom. Vsi gospodarski krogi so prav razumeli naš napor za dvig domače obrti in so nas

podprli pri razstavi in reviji. V modni reviji so mnogo prispevale tukajšnje manufakturne trgovine, ki so z velikim popustom pripomogle salonom, da so v čim večjem razmahu pokazali svojo modno umetnost: Česnik, Fabiani & Jurjovec, Mayer, Miklavc, Novak, Souvan, Skaberne, Urbanc, Zlender. V reviji je tudi prispevala vodilna specialna trgovina za modo rokavice in nogavice V. Lesjak. Za obutev pa priznana domača tvornica »Peko«, za usnjate izdelke tovarna »Zorn«, za krzno Bizjak in Lapajne. Cistilnici Reich pa za izposojeno namizne prte.

Tvrdba »Malina«, ki je delila brezplačne pokesnje njenih prvovrstnih alkoholnih, brezalkoholnih pijač in izvrstnega wermouth vina; tvrdba »Meinle«, ki je delila brezplačno kavo, čaj, malin cacao, tvrdba »Adria« nam je dala pokusiti dober šarkelj, napravljen s svojimi praški.

Za pestrost umetniškega užitka se moramo najtopleje zahvaliti: gg. Komarovi Mantci, Cirili Medvedovi in Skuškovici, kakor tudi vsem našim priljubljenim gledališkim umetnikom, kakor našim malim harmonikarjem, gojenkam gospodinjke šole »Mladika« in plesnim skupinam Katje Delakove.

Sto in sto misli in idej se je sprožilo ob tej razstavi, sto in sto rok se je zganilo in storilo svoje najboljše. Vsem tem najiskrenejša hvala s prošnjo, da ostanejo še nadalje naklonjeni »Zvezi gospodinj«.

V slovenski koloniji na Rabu

Ljubljana, 7. julija.

Ko se človek vrne s »križarenja« po morju zopet domov v kraje, kjer je prah, ropot in vse ono, česar na morju ni, traja vedno nekaj časa, da »pride k sebi«, da se otrese zavesti, da ni več v krajih vročega sonca in da ne gleda več sinjine našega Jadrana.

Prav slučajno me je privedlo na Rab in obiskal sem slovensko kolonijo.

Slovenska kolonija je tam čez gozdiček, v »Jadrancu« in »Sofiji«, kjer ima ljubljanski O. U. Z. D. dvojce, krasnih poslopij za svoje člane in tudi druge, ki hočejo svoj odpočitek preživeti izven veselega, čisto tudi prav bučnega življenja na Rabu. Vzdolž jadranske obale slišiš vse jezike sveta, samo slovenskega malo, zato ni čuda, če se tu v »Jadrancu« počutiš doma, ki se skoro vse okrog tebe — slovensko.

Okrevališče »Jadranc« je bilo osnovano že leta 1923. kot okrevališče za bolne zavarovance. To lepo okrevališče in morsko kopališče se nahaja na enem izmed najlepših otokov severnega Jadrana. V mirnem delu obale leži v bližini glasovitega parka mesta Raba s senčnatimi poti in bohotno južno vegetacijo. Zdravljenje se vrši v glavnem s kopanjem, sončenjem, z dijetetičnimi in fizikalnimi metodami zdravljenja. Leta 1926. je bilo 167 bolnikov v zavodu, do maja 1934. pa okrog 1600 bolnikov.

Zavod sprejema bolnike-rekonvalescente z zaprtjo tuberkulozo kosti, zglobov, žlez, brez aktivnih specifičnih pljučnih procesov in brez povečane temperature, dalje s kron. bronhitisom, telesno slabe, rekonvalescente po težkih operacijah in raznih drugih boleznih, one, ki bolehalo na lahki nevrasteniji itd. Največ uspeha, 90%, so imeli pri zdrav-

ljenju zaprte tuberkuloze žlez, pri kron. bronhitisu, kron. laringitu in pri lažjih bronhoastmatičnih obolenjih. Zdravniški nadzor nad pacienti vrši dr. R. Palčič, sreski zdravnik z Raba, ki pregleda vsakega novonostlega pacienta, odredi zdravljenje, dvakrat tedensko pa ordinira v »Jadrancu«.

Upravitelj obeh zgradb, »Jadranc« in »Sofija« je naš rojak z Bleda g. Boris Cerne, ki je svoje mesto na Rabu nastopil šele lani, 1. decembra 1934. Desna roka mu je njegova soproga, ki vestno in skrajno poizrtvovalno oskrbuje vse, tako, da se pozna njen vpliv prav povsod in česar gostje ne morejo prehladiti. Seveda je disciplina »železna«, in ta mora biti, zavod je v prvi vrsti okrevališče in znano je, da se nekateri pacienti zadnje dneve ne počutijo več paciente, hočejo vse svobode. Za zavod so pa do odhoda še vesele pacienti in se morajo do zadnje urice ravnati po hišnem redu! Mnogokrat gre to zelo težko...

Da je dobilo okrevališče v upravitelju g. Černetu res vsestransko naobraznega strokovnjaka, je brez dvoma. Vseskozi uslužen, prijazen, tovariški in družaben je, obenem pa neizprosno glede reda.

Obiskal sem ga v pisarni in v dveurnem razgovoru mi je podrobno popisal življenje v okrevališču.

Zanimalo me je predvsem kakih poklicev so pacienti, ki jih je bilo tedaj prav lepo številno. Trinajst delavcev in delavk, dve natakarici, modistka, ostali pa uradniki in uradnice, iz raznih strok, izmed vseh samo en uradnik OUZD. Delavci so vsi iz Dravske banovine, največini iz Ljubljane. V okrevališču so 3-4 tedne, v letnem času manj, v zimskem pa več, ker »Jadranc« sprejema tudi v zimskem času paciente, posebno ker prija astmatikom mlo podnebje. V vsaki zgradbi je prostora za 32 oseb. Ko se je pokazalo, da je v »Jadrancu« premalo prostora, so leta 1934. dokupili sosednjo vilo »Sofija«, kjer

prav radi bivajo letoviščarji, ki ljubijo mir. Letos so vse renovirali.

Tudi za razvedrilo je poskrbljeno, čitalnica ob morju ima vse slovenske, nekaj glavnih zagrebških in beogradskih dnevnikov, 1100 knjig obsegaajo knjižnico, ki jo stalno dopolnjujejo. Knjižnica je odprta dvakrat tedensko in se knjižne pridno čitajo. Zanimivo je, da je za knjige največje zanimanje med slovenskim delavstvom. Imajo tudi razne igre, kot šah, domino, »marjanec« in še nebroj tega za zabavo in razvedrilo. Šest čolnov je stalno na razpolago, in to brezplačno. Seveda je tudi tu red: vsak se mora prijavitelj upravitniku, ki mu izda dovoljenje za več ur, kakor je pač »frekvence«.

Letos so res mnogo investirali, želja pa je, da bi obe zgradbi dobili še centralno kurjavo za zimsko sezono; zelo potrebna pa bi bila še lastna električna centrala, ker so stroški za elektriko naravnost pretirani!

Točno ob pol 8. uri zazvonil in iz »Jadrana« se poda »karavana« pacientov obojega spola, živahno se pozdravljajo, v vilo »Sofija«, kjer je obednica za paciente, zraven pa obednica za ostale goste. In pri obilnem zajtrku se že deloma napravijo načrti za ves dan ali pa vsaj dopoldne. Ali sončenje ali pa vožnja po morju po zalivu okrog Jadrana. Mnogi čakajo do 9. ure, ko se nekje izza ogla pojavi vedno veseli Pero, ki prinaša pošto in sprejema v luki vsako ladjo s pokrivalom, ki nosi iz zlatih črk napis »Jadranc-Sofija«. Pa, kako so nestrpni in vsi čakajo... Pošta roma najprej k upravitelju, ki jo, upoštevajoč željno pričakovanje — hitro razdeli. Zareče oči in srebrni nasmeh — pa v kotiček, kjer je samota in vsi se zatope v pisma, karte ali pa tudi brzojavne. Ej, tudi brzojavi prihajajo, videl sem kako so drhtele ročice gospodinj iz Zagreba, pa jo je upravitnik, ki je že popreje telefonično zvedel vest — hitro potolažil, da ni nič hudega, samo dopust so ji podaljšali... Čudo-

vita sloga, prijateljstvo vlada med pacienti, ki so se v objemu sonca in morja povečini prvič sešli na Rabu. Zato se ne smeš čuditi, ko zaslišiš z morja ubrane slovenske pesmi. Slovenska kolonija je napravila izlet v vseh čolnih. Prelep pogled, posebno ko vidiš, da je ravno delavcu, ki sicer ni nikdar drugače deležen morskih dobrot, možno uživati vse ono, kar si drugi, ki imajo več pod palcem, lahko vedno privoščijo. Seveda le, kadar so po boleznih potrebni okrepila. V okrevališču imajo razne paciente. Eni to ne smejo kopati, ne sončiti, drugi smejo te dobrine uživati le zmerno, gotove ure in dneve, in bogme, težko je onim, ki ne smejo v hladne valove slane vode...

Paziti pa morajo tudi na one, ki so preveč podjetni s soncem, posebno prve dneve bivanja na Rabu, to pa zaradi sončarice! Kadar kdo izmed pacientov zapusti Rab, ga pospremi vsa kolonija korporativno! To vam je slovo! Na plaži okrog »Jadrana« je vedno živahno, poleg je kopališče »Eufemija« in mestno kopališče, marsikatera pacientka ali pacient, ki je prišel se slab in nevesel plavanja, se je vrnil zdrav in dober plavač nazaj domov, za kar poskrbe pacienti sami. Pretekli teden so imeli med pacienti nekaj umetnic in umetnikov, ki so priredili dvojce zabavnih večerov, ki so trajali do 10. zvečer. Samo do desetih, bo kdo dejal! Ob 10. mora vse spat v okrevališču, luči pogas in nikogar ni več zunaj...

V spominu mi je ostalo par čudovitih večerov, ko smo sedeli pred okrevališčem in sanjali...

In ko je bilo najlepše, je prišla naša draga Krista, ki je najavila »policijsko«.

Res, lepo je delavcem na Rabu in želebi bi bilo, da se zavod pod skrbnim vodstvom g. Černetu vsako leto izpopolnjuje in povečava.

Tudi slovo je bilo težko, ostala je samo še nada, da se še povrnem... R. Kos.

Dnevni dogodki

× Nacionalna ura. Predava g. Marko Čar o temi: Kulturni in nacionalni pomen našega slikarja Vlaho Bukovca. Prenos iz Beograda.

× Dobrovolje! Sreska organizacija Saveza ratnih dobrovoljcev v Ljubljani namerava izdati ob 20 letnici bitk v Dobrudži publikacijo. Ta bi obsegala tudi spisek vseh vojnih dobrovoljcev-Slovencev, ki so vstopili do 5. novembra 1918 v srbsko vojsko v smislu Zakona o dobrovoljcih ter tudi v zavezniško vojsko do 28. oktobra 1918 v smislu društvenih pravil. Vsled tega nam pošljite sledeče podatke: Priimek, ime očeta in ime matere, rojstne podatke, poklic pri vstopu v dobrovolje in sedaj, ravno tako vojaški čin, kdaj, kje si vstopil kot dobrovoljec in kako si sodeloval v borbi za naše osvobodjenje in ujedinjenje. — Sres. org. Saveza ratnih dobrovoljcev Kraljevine Jugoslavije, Ljubljana, Poljanjski nasip.

× Zorko Prelovce: Album narodnih pesmi za srednji glas s klavirjem. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Zbirka je poklonjena mojstru pevcu Betettu.

× Izplačilo kupona št. 13 obveznic dvo-odstotne vojne škode. Počeniši s 1. avgustom t. l. bodo Poštna hranilnica in njene podružnice v Zagrebu, Ljubljani, Sarajevu in Skoplju ter vse pošte v državi izvrševale plačilo kupona št. 13 obveznic vojne škode. Pošte bodo izplačevale na dan največ 10 kuponov vsaki osebi; preko tega števila bo pa izplačevala poštna hranilnica ali katere njena podružnica. Da ne bo nepotrebnega čakanja občinstva pred blagajnami Poštnih hranilnic in njihovih podružnic zaradi izplačila kupona št. 13 in da se obenem olajša in pospeši delo, priporočamo lastnikom, ki imajo več kot 200 kuponov, da jih pošljejo v vrednostnem pismu Poštni hranilnici ali njeni najbližji podružnici. Poštna hranilnica ali njene podružnice bodo pregledale te kupone po istem vrstnem redu, kakor bodo prihajali, in bodo poslale njihovo protivrednost po pošti na naslov pošiljalcev, ali jih bodo pa odobrile njihovim čekovnim ali hranilnim računom. Kupone je treba izročiti s seznamom serijskih števil, ki jih podpiše donosilec kupona s točnim naslovom.

× V katero skupino telefonskih naročnikov spadajo zadrage. O priliki sprejetja novega pravilnika o notranji telefonski službi, je glavna zadruga zveza prosila prometno ministrstvo pojasnila, v katero skupino naročnikov spadajo zadrage organizacije. Ministrstvo je odgovorilo: V čl. 20 v 4 skupini telefonskih naročnikov so navedene vse zadrage, čeprav niso po imenu imenovane. Ta zveza spada takisto v četrto skupino pod točko 15. Zavodi in zadrage kot kreditne ustanove spadajo takisto v četrto skupino kot male kredite zadrage.

Ljubljana

Dnevna pratika

Nedelja, 28. julija. Katoličani: Viktor, papež, pravoslavni: 15. julija, Kirik.

Dežurne lekarne

Dr. Kmet, Tyrševa cesta 41, Trnkoczy, ded., Mestni trg 4, Ustar, Selenburgova ulica 7.

Današnje prireditve

Šentjakovski sejem ob priliki žegnanja na letnem telovadišču Sokola Ljubljana II na Prulah ob 16. uri.

× Opozorilo policijske uprave. Ker se čedalje pogostje pojavljajo priitožbe, da se vozniki, biciklisti, motociklisti in avtomobilisti ne ravna po predpisih cestno policijskega reda in se s tako brezbrzičnostjo in malomarnostjo izpostavljajo življenju in imovini prebivalstva največji nevarosti, opozarja uprava policije ponovno vse voznike, bicikliste in vozače z motornimi vozili, da se striktno ravna po objavljenih cestno policijskih predpisih. Če bi se posamezniki tudi po tem opominu ne ravnali po navedenih določilih, se bo proti njim ravnalo najstrožje po zakonu.

× Skala padla na starčka. Kemperle Lovrenc, prevzitar 77 let star, v Stranju 6 pri Kamniku je pasel pod Veliko Planino. Nekaj otrok se je igralo na Planini in so spuščali kamenje navzdol. Starček, ki se je odstranil za nekaj trenutkov od črede je prišel ravno v čas, ko je povzročilo spuščanje kamenja, da se je utrgala skala in padla starčku na glavo. Dobil je občutne poškodbe na glavi in rokah. Dr. Polc iz Kamnika je zelo poškodovanemu starčku nudil prvo pomoč, nato ga pa dal prepeljati v brezupnem stanju v ljubljansko bolnico.

× Zopet avtomobilska nesreča. Brezposelni delavec Polajnar Ivan, 45 let star iz Ljubljane, stanujoč na Grajski Planoti 1, je kolo vrnil baje v vinjenem stanju po Tyrševi cesti okrog 16. ure. Mimo je pripeljal dosejati še neznani avtomobilist. Kakor sam zatrjuje, je delavec padel po cesti, ravno ko je peljal mimo. Lastnik avtomobila ni imel več toliko časa, da bi avto ustavil in preprečil nesrečo. Polajnar Ivan je zadobil precej hude poškodbe po glavi. Prepeljali so ga v bolnišnico.

× V škafr vrela voda je padla. Gmajner Jozefa, hči postrežnice iz St. Vida komaj 3 leta stara, je padla v škafr z vrelo vodo. Dekletce so nemudoma prepeljali v bolnišnico, ni pa upanja, da okreva.

× Nezgoda. Fink Marijo, kočarico v Šmartnem pri Litiji je pri prepriju njena hči, ki je malo omejena, s kamenjem tako potolkla po glavi, da so tudi njej morali nuditi pomoč v bolnišnici.

× Brezobzirni kolesarji. Prav posebna navada se je razpasla na levem hodniku ob Tržaški cesti. Kolesarji, zlasti tisti, ki vozijo iz Viča in okolice v mesto, uporabljajo levi hodnik Tržaške ceste za svoje dirke, ne oziraje se pri tem na pešce, ki hodijo po hodniku. Prosimo upravo policije, da napravi v tem pogledu red in pouči kolesarja, da je hodnik za pešce, cesta pa za kolesarje.

× Mestna počitniška kolonija iz Poljan nad Škofjo Loko se vrne v Ljubljano 29. t. m. ob 13. uri na Glavni kolodvor. Vabimo starše, da pridejo po otroke. — Mestni socialno-politični urad.

× Naslednik pokojnega p. Hugolina Sattnerja na ljubljanskem franciskanskem koru kot regenschori g. pater Franc Ačko piše opero »Alenčica«, ki ji je sam napisal tudi besedilo. — Pravtako komponira novo opero g. dirigent in artistični vodja nar. glasb. društva »Sloga« Heri Svetel.

× Otroci mestne počitniške kolonije se vrnejo iz Mednega dne 29. t. m. z vlakom, ki pripelje v Ljubljano na glavni kolodvor ob 16. uri. Starši, pridite po otroke.

Volitve za jesen LUTZ

Maribor

Žimo in gradl za madrace,

kakor vse vrste manufakturnega blaga kupite dobro in poceni pri tvrdki

Feliks Skrabl, Maribor

Gospodska ulica 11

Dežurne lekarne: Sirakova lekarna na Aleksandrovi cesti in Vidmarjeva lekarna na Glavnem trgu.

Kino Uion: Danes izborna veseljoigra »Ničesar brez ljubezni« (Beg v Nico) z Elzo Elster, Georg Aleksandrom in Teo Lingnom.

Grajski kino: Danes premiera vefilma »Casanova 20. stoletja« v glavni vlogi Maks Baer in njegov tekmeec Primo Carnera. Pride »Nana« v glavni vlogi Ana Sten. Globoko znižanje cene!

JAS & LESJAK nov telefon št. 25-20.

× Francosko odlikovanje našega rojaka. Predsednik francoske republike, je odlikoval našega rojaka g. Vladimira Peršeta, direktorja Putnika v Beogradu, z redom »Viteza legije časti« za njegovo dolgoletno, plodno delovanje na polju tujeskega prometa med obema državama. Direktor Perše je tudi velik prijatelj in pobornik naših krajev ter si je pridobil posebno za propagiranje Pohorja v južnih krajih naše države velike zasluge. Te dni se bo izvršila svečana predaja odlikovanja v francoskem poslanstvu v Beogradu. Cestitamo!

× Za one, ki bodo pekli kostanj. Kostanjari, ki želijo v letu 1935-36 peči kostanj v območju mariborskega mesta, se vabijo, da se javijo pri mestnem tržnem nadzoru od 29. julija do 10. avgusta 1935 med uradnimi urami. Zglasijo se naj samo oni kostanjari, ki imajo tozadevno obrt in ki so že lansko leto pekli kostanj. Ostalim pa, ki nimajo obrtnega lista se tako dovoljenje ne bo izdajalo. Na kasnejše prijave se v nobenem primeru ne bo oziralo.

× Kandelabri na Aleksandrovi cesti. Začeli so jih postavljati pred dnevi in se od prejšnjih razlikujejo toliko, da so trodelni. Kot pa izgleda že sedaj, ne bodo harmonirali z okolico.

× Davčna potrdila za dijaštvo. Da ne bo ob začetku šolskega leta nepotrebnega navala s prošnjami za izdajo davčnih potrdil na davčne uprave, se starši opozarjajo, naj si oskrbe ista čimprej, da ne bodo zamudili rednega roka za vpis v srednjo ali meščansko šolo.

× Stavka tekstilnega delavstva. Stavke v tukajšnji tekstilni tovarni Rosner in drug se udeležuje vse delavstvo, ki je odločeno, da vztraja tako dolgo, dokler se ne ugotovi njegovim zahtevam. Vhod v tovarno so zastraženi z orožniki in stražniki. Na stavkokaže pa pazijo delavci sami. V mezdni spor je posegla tudi oblast, ki je odredila takojšnjo pogajanja. Upati je, da pride kmalu do sporazuma.

× Dihurji. Posestniku Ivanu Potočniku v Mariji Brezje, so ponoči človeški dihurji vdrli v zaklenjen koošnjak in mu odnesli perutnine za več sto dinarjev.

× Ukradena kobila. Gostilničarju Jožefu Kličku so iz hleva pri Treh ribnikih v pretekli noči neznan tatovi odpeljali kobilo, vredno 2000 dinarjev.

× Pogoste nesreče v tovarnah kažejo, da marsikateri obrat ni dovolj opremljen z varnostnimi napravami. Posebno pogoste so nesreče v tekstilni tovarni Hutter in drug in bi bilo dobro, da bi pristojna inspekcija dela preiskala vzroke pogostih nesreč.

Celje

× Mladi Celjani v Bakarcu. Tretja kolonija Kola jugoslov. sester v Celju je odpotovala te dni v Bakarc, sedaj pa zbira Kolo že prijave za zadnjo kolonijo, ki odide 16. avgusta. Prijaviti se je treba ge. Ani Zupančičevi, Gregorčičeva ulica 5, II. nadstr. vsak dan od 15. do 16. ure.

× Posnemanja vredno. Hranilno in posojilno društvo v Celju je naklonilo Olepševalnemu in tujsko-prometnemu društvu 1500 dinarjev za podporo.

× Gasilsko službo ima ta teden 3. vod, reševalno 4. skupina, inspekcijsko pa v juliju namestnik poveljnika g. Kališnik in v avgustu strojni mojster g. Gradt.

Romanje k Mariji Bistrici. Dne 24. avgusta bo veliko romanje Celjanov k Mariji Bistrici. Romarji obiščejo tudi Sv. Roka pri Šmarju, vrnejo se pa prek Rajhenburga dan na to. Udeleženci se javijo svojem župniku ali pa pri kapucinih v Celju. Vlak stane iz Celja in nazaj samo 42 dinarjev.

× Dom za mladino, o katerem smo že poročali, zgradi Salezijanska družba blizu We-

stenove tovarne v Gaberju. Forej ravno na pravem mestu.

× Prag v Hudinji. Zavoljo večnih poplav, zlasti pa zaradi katastrofalne povodnji leta 1933 je bilo sklenjeno, da se napravi v strugi Hudinje pri Šmarjeti prag. Vsa dela so proračunana na 100.000 dinarjev. Sresko načelstvo razpiše zgraditev praga te dni.

× Umrli so v javni bolnici 37 let stara žena jetniškega paznika Josipina Mak iz Celja, 10 let stara hči tesarja z Ostrožnega Marija Skranec in 68 let stara prevzitarica Ana Kos iz Trnovelj.

Sport. Danes ob 9. dopoldne se začne na Glaziji lahkoatletski meeting za prvenstvo Celja za leto 1935 in obenem izbirni dvomatch Maribor — Celje. ob pol enajstih bo pa na Spodnjem Lanovžu prijateljska nogometna tekma SK Hrastnik : SK Jugoslavija. Popoldne bodo nato ob petih še prijateljske tekme mladine.

Ptuj

Osebnost. Te dni nas je zapustil nadvse marljiv in agilen javni delavec Polič Anton, železniški uradnik, ki je premeščen v Grosuplje. Sokolsko društvo in podružnica Udruženja jug. narodnih železničarjev in brodarjev za priredila njemu in njegovi soprogi posvilen večer v Svicariji v Ljudskem vrtu. Na novem službenem mestu mu želimo mnogo sreče.

Priprave. Glede na bližajočo se velika slavlja, katere prirede tukajšnji gasilci ob priliki 65 letnice obstoja gasilske čete, ter kmetijske razstave, katere priredi tukajšnje kmetijsko društvo, ptujčani pridno renovirajo fasade hiš, da bo tako tudi mesto imelo ob tej priliki bol praznično lice. Zeleti bi bilo, da bi našli še več posnemalcev. Predvsem naj bi za olepšavo mesta pripomogla tudi tuk. mestna uprava ter dala prenoviti tudi svoja poslopja.

Lekariško službo opravlja prihodnji teden, lekarna pri sv. Antonu, Mr. Bogo Orožen.

Gasilsko službo. Od 28. VII. do 4. VIII. vrše gasilsko službo: Vodnik, Močnik, Stefan, Rojnik, Černivec Franc in gasilci: Petrovič Jakob, Klanjšek Jože, Rakuša Ferdo, Praprotnik Jože in Murko Alojz. V rešilem od delku pa: Sirc Franjo, šofer — Rojnik, Kmetec Jože ter gasilca: Rakuša Ferdo in Murko Alojz.

Krava jo je pobodla. Matjašič Lizo, 11 letno posestniško hčer iz Slomov, je na paši nevarno poškodovala od muh razdražena krava. Pobodla jo je v kolk desne noge. Morala je v bolnišnico.

Dve mladi malopridnici. Radi prostitucije sta bili aretirani komaj 15 letna K. E. in 17 letna K. M. Prva je bila oddana v bolnišnico.

Radio

Nedelja, 28. julija.

Ljubljana, 7.30 Izkušnje Kmetijske družbe o vnovčevanju kmetijskih pridelkov, predava inž. B. Ferlic, 8.00 čas, poročila, 8.15 Ob Matuški ob Volgi, sekstet balalajk in reproducirana glasba, 9.45 versko predavanje (p. Regalat Čebulj), 10.00 Prenos cerkvene glasbe iz stolnice, 11.00 Iz lirčnih skladb, klavir, solo, (prof. Marjan Lipovšek), 11.40 reproducirana glasba, 12.30 čas, obvestila, plošče (po željah), 16.15 Kaj mora vsaka žena vedeti (ga. Kvartič), 16.30 Narodne s spremljevanjem harmonike, 19.30 nacionalna ura. 20.00 čas, vreme, poročila, obvestila. 20.21 prenos koncerta vojaške godbe iz Bellewue, 21.30 čas, poročila, vreme, 22.00 Za zabavo in za ples (plošče).

Rojaki

ako hočete domačo in tečno, skrbno pripravljeno ter izdatno hrano, domačo družbo v udobnih prostorih, obiščite slovensko menzo

Rezi Razbornik, Beograd

Cene nizke! Mesečni abonenti! Balkanska ulica 14/I.

JAVNA DRAŽBA konkurzne mase Kogoj Albina, Tavčarjeva ulica 3 (razno novo pohištvo in ostala oprema za trgovino) se vrši 31. julija 1935 ob 4. uri popoldne. Ugodna prilika. — Konkurzni upravitelj dr. Maček Viktor, odvetnik, Tavčarjeva 3.

Maistrova spomin-ska proslava

V petek zvečer je Maribor počastil spomin prve obletnice smrti generala Maistra Narodna društva in več tisoč Mariborčanov se je zbralo na njegovem grobu na Pobrežju. Grob je bil ves v vencih in cvetju, ob straneh pa so bile prižgane sveče. Vojaško oblast je zastopal podpolkovnik Marko Nikogić, mestno občino magistratni ravnatelj, g. Rodošek, zbrani pa so bili polnoštevilo delegati vseh mariborskih narodnih društev, mnogo gasilcev v krojih in Maistrovi borci. Predsednik Narodne odbrane in Maistrovih borcev g. dr. Dolar je imel na zbrane krasen spominski govor, nato so pa Združenjski pevski zbori zapeli pod vodstvom g. Horvata dve žalostinki, ki sta privabili v oči vseh solze. — Danes zjutraj je bila v mariborski stolnici maša za pokojnim generalom in je bila cerkev polna. Med množico so bili tudi zastopniki oblasti in raznih organizacij.

Pogreb ravnatelja Rada Pavliča

Ljubljana, 27. julija.

Danes ob 5. popoldne je bil z II. državne realne gimnazije na Poljanah s Ciril-Metodove ulice na pokopališču k Sv. Križu pogreb ravnatelja Rada Pavliča, ki je v noči od srede na četrtek podlegel srčni kapi. Kakor smo že poročali, je bil direktor Rado Pavlič znan kot izborni vzgojitelj mladine, ki si ga je vtisnila globoko v srce. Kako priljubljen je bil pokojnik in koliko iskrenih simpatij je užival, je pokazal vprav današnji pogreb. Preden se je začel sprevod premikati, so vrlemu direktorju zapeli v slovo ljubljanski pevci, nato pa se je razvrstil velik sprevod, katerem je stopala načelu vojska, ki je izkazala Radu Pavliču kol rezervnemu častniku s častno četo vojaško čast. Nato je sledil voz s množičnim venci društev in prijateljev, potem pa krsta pokojnika na lafeti, katero je peljala trovprega lepih, črnih konj in jo je ob strani spremljalo osem vojakov z nasajenimi bajoneti. Za krsto so stopali pokojnikovi otroci s sorodniki, vsi profesorji zbor II. drž. realne gimnazije in aktivni častniki. Za prosvetni oddelek banke uprave sta se pogreba udeležila prosvetni načelnik Breznik in inspektor Vrhovnik ter ravnatelj vseh ljubljanskih srednjih šol. Dalje so šli za pogrebom napredni starešine s predsednikom dr. Zalokarjem na čelu in zastopniki ljubljanskega Sokola. Opazili smo med zastopniki univerze prof. dr. Zupančiča, prisotnega pa je bilo tudi mnogo občinstva. Na pokopališču je spomin pokojnika počastilo več govornikov, pevci so mu še enkrat zapeli v slovo, častna četa pa je oddala častno salvo, nakar je črna zemlja zagnila poslednje ostanke priljubljenega predstojnika, tovariša in učitelja.

Zavraten umor

Rakek, 27. julija.

Preteklo nedeljo so našli na gmajni v grmovju neki čredniki iz Dolenje vasi nad Rakekom ustreljenega 31 letnega Alojzija Bombača. Orožniki so našli pri njem obmejno legitimacijo, samo 2 dinarja v gotovini in črnogorsko pištolo. Sumili so, da gre za samomor. Poizvedovanja pa so dognala, da je padel Lojze Bombač kot žrtev zavratnega umora.

Lojze Bombač je šel namreč čez mejo s konji, katere je najbrž onkraj v Italijo dobro prodal in se nato vrnil z denarjem domov. Imel je pri sebi, kakor so nekatere priče, ki so ga videle v gostilni v Dolenji vasi, izjavile: 3000 lir. V družbi z nekim neznancom sta nato odšla neznancom in od tedaj za njim ni bilo več sledu. Domači so mislili, da je fant ostal pri sorodnikih v Sentpetru in niso slutili nič hudega.

Strašna smrt železničarja

Včeraj ob 20.20 uri, ko je večerni potniški vlak pasiral Sv. Lovrenca na Dravskem polju, je prometni uradnik ugotovil, da je iz paketnega voza izginil 45-letni vlakovodja Franc Arčan iz Maribora. Preiskali so takoj progo okoli postaje, telefonično pa so bile o izginotju vlakovodje obveščene vse postaje. Pričelo se je mrzlično iskanje in poizvedovanje, ki pa dolgo ni imelo uspeha. Šele okoli 23. ure je našel neki progovni čuvaj ob progi pri vzhodnem uvozu v pujsko železniško postajo poleg tovarnega voza nesrečnega Franca Arčana mrtvega in z razbito glavo.

V kolikor se je dalo ugotoviti, je hotel najbrže Arčan podati iz voza neki paket, pri tem se je preveč nagnil in omahnil iz voza na tračice, da bi kdo to opazil.

Zahvala

Vsem, ki ste izkazali kakešnokoli pozornost ob smrti mojega nepozabnega soproga

Josipa Ažmana nadučitelja v pokoiu

mi pismo ali ustno izrazili sožalje, spremili ga na njegovi zadnji poti, poklonili toliko krasnih vencev n šopkov, prsrčna hvala.

Posebno zahvalo pa sem dolžna: precastiti duhovščini, zdravniku dr. De Gleriji, šolskemu nadzorniku Gradniku in starosti Sokola Jakliču za ganljiva poslovilna govora, pevcem-učiteljem in Sokolom, za lepe žalostinke, Sokolskemu društvu Radovljica, gasilnemu društvu Hlebce, ter vsem, ki ste kakorkoli pripomogli k tako številnemu spremstvu, posebna pa še brezničnim župljanom, njegovim učencem.

Lesce, 23. julija 1935.

Zalujoča soproga ANA z ost. sorodstvom.

Sport

Današnje ligaške tekme

DANES VELIKA BORBA

Ljubljani: PRIMORJE : J. JOSLAVIJA.

Ob 15. Primorje v. : Jadran jun.
ob 16. Primorje rez. : V. S. K. Triglav,
ob 17.30 Primorje : Jugoslavija.

Predprodaja vstopnic za današnje tekme Primorje : Jugoslavija je od 10. naprej v posebni sobi kavarne Emona (I. nad.).

V Beogradu: BSK : SLAVIJA (O) in BASK : SLAVIJA (S).

V Zagrebu: GRADJANSKI : HASK

V Solatu: HAJDUK : CONCORDIA.

Tour de France

Prva pirenejska etapa.

S petnajsto etapo Perpignan—Luchon (325 km), je prevozilo 33 dirkačev najdaljšo etapo vse dirke. Obenem je to tudi prva etapa preko Pirenejev in vodi prvo s štirih prelazov, med njimi preko 1931 visokega Col de Puymaurens. Start je bil ob 5. jutraj. Vsi dirkači imajo tremo, tudi stari, ali bolje ti še največje. Saj se spominjajo, kako so Pireneji že večkrat odločilno vplivali na zmago pri Tour de France. Tako si je L. 1924 ravno v Pirenejih priboril veliki italijanski dirkač Bottechia rumeni trikotnik (znak zmagovalca) in ga ni potem slekel vse do cilja. Isti dirkač je naslednje leto zopet v Pirenejih povečal svoj naskok in zmagal v Parizu. L. 1926 je tu pustil vse ostale za seboj Lucien Buysse in ga niso več dohiteli vse do Pariza. To je ponovil L. 1927 in 1928 orjaški Luksemburčan Nicolas Frantz. V Pirenejih je L. 1929 Francoz Fontan premagal do tedaj nepremagljivega Frantza, vendar pa je moral kmalu prepustiti rumeni trikotnik Belgijcu Dewaele. Na pirenejskih strminah je izgubil L. 1930 Italijan Guerra, kljub poštvovalni pomoči svojega rojaka in konkurenta Binde rumeni trikotnik, in ga je moral prepustiti Francozu Leducqu, ki je nato zmagal v Parizu. Tu je končno naslednje leto Antonin Magne odvezl Italijanu Di Paccu vodstvo in ga je obdržal vse do Pariza.

Toda pustimo zgodovino in vrnimo se k stvari, najdaljši progi dirke! Na prvih 80 km skoraj ni vzponov vse do Col de Perche (1622 m), ki ga navadno prevozijo dirkači še v gruči. Toda letos je bilo drugače. Prvih 40 km so res prevozili dirkači skupaj. Že pri vzponu k

Col di Perche

pa pospeši tempo Vietto, ki mu že sedaj nekateri ne morejo slediti in zaostanejo tako Rimoldi, Stettler, Hardiquet, Berty, Moineau in Thietard, in še drugi. Kmalu pa se Vietto čisto odtrga od ostalih in sicer tako bliskovito, da je tropa od presenečenja skoraj obstala. Le Fontenay mu sledi, toda ne more vzdržati tempa. Samo Fontenay? Ne, tudi Vervaecke in S. Maes sta se že osvobodila in se v silnem tempu poženeta za Viettom. Že sedaj slutijo ostali, da imata Belgijca velike načrte in da se nista poglata naprej samo za to, da bi ujela ubežnika. Tega res kmalu dohitita in vsi trije vozijo na čelu. Zadaj se opazujejo R. Maes, Speicher in Camusso, toda nobeden se ne žrtvovati in tako postaja naskok vodilne trojice vedno večji. Tu pa sta ostala Belgijca sama, ker je Vietto ustavil, da je menjal prestavo, in ju nato ne more več dobiti. Col de Perche prevozita S. Maes in Vervaecke sama, za njima Vietto, nato pa sledijo: R. Maes,

Ruozzi, Amberg, Thierbach, Faure, Morelli, Lowie, Umbenhauer, Fayolle, Giacobbe, Speicher, Fontenay, Leducq, Teani in Le Greves.

Voznja navzdol Belgijca vozita zelo hitro, pa tudi z največjo previdnostjo. In že se začne vzpon

Col de Puymaurens.

Belgijca še vedno trdno vodita. Sledi jima 23 vozačev, med njimi tudi Archambaud, Chocque, Hartman, R. Maes, Amberg in seveda tudi Speicher. Vietto vedno bolj popuša. Daleč zadaj plavata Bergamaschi in Rimoldi, ki obupata in odstopita. Sledilo bo pa še hujše! Črna dan za Italijane. Leducq ima defekt in nenadoma stopa. Za njim vozeči filmski avto mora istotako nenadoma ustaviti, da ne zavozl vanj. Camusso pa, ki je vozil tik za avtom, zavozl vanj in je v trenutku pod kolesi. S težkimi poškodbami prepeljejo nesrečneža v bolnišnico.

Medtem sta Vervaecke in S. Maes kot prva prevozila vrh Puymaurensa (1931 m), ki je zahteval še dve žrtvi: Hardiquet in Giacobbe, ki sta bolna in utrujena odstopila. Po kratki vožnji navzdol, že zopet vzpon na vrh Col de Port (1269 m), ki ga zopet prevozita Belgijca kot prva, pridružil se jima je pa med tem tudi že R. Maes, ki pa pozneje radi večkratnega defekta zopet zaostane. Ves drugi del dirke je v curkih deževalo. Belgijca junaško in neopotravno prevozita še Col de Portet in Portet d'Aspet (1071 m). Začne se borba za zadnje kilometre in v finišu zmaga S. Maes nad Vervaeckom in prevozi cilj v Luchonu v času 11:39:23 (325 km — povprečna hitrost 27,881 km). 2. F. Vervaecke, 3. Thierbach, 4. Vietto, 5. Morelli, 6. R. Maes, 7. Teani, 8. Archambaud.

Reševalni tečaj SK Ilirije

Ravno sedaj v poletni vročini se dogodi največ nesreč v vodi. Nad 30% nesrečnežev se utopi. Majhen je procent rešenih. Zakaj? Vsak izmed nas je trdno prepričan, da je dovolj, če zna plavati. Nikdar se ni pomislil, da bi lahko komu rešil življenje v vodi, da bi lahko s tem osrečil neštete.

Kaj je namen reševalnega tečaja plavalne sekcije SK Ilirije? Po vzorcu severnejših narodov, hoče Ilirija vpeljati pri nas reševalne tečaje, ter s tem omogočiti širšim slojem pouk o reševanju ponesrečenec, ne, da bi pri tem riskirali svojega življenja. Ni dovolj potegniti ponesrečenca iz vode, potrebno so še najrazličnejše vaje, da se utopljena obudi k življenju. Vse to, hoče doseči Ilirija s tem tečajem. Absolventi tečaja naj bi bili moški, ki bi vedeli, da vodni element vendar ni tako grozen, če se ga natančneje spozna.

Plavalni tečaj prične začetkom avgusta in bo dvakrat tedensko ves mesec. Vodstvo tečaja bo prevzel znani strokovnjak g. prof. Drago Ulaga. Prijave sprejema tajništvo plavalne sekcije, prijavnina pa znaša 10 Din za osebo.

IV. „Mariborski teden“ 3.—11. avgusta 1935.

Revija nacionalne produkcije. Tekstilna razstava, splošna industrijska, velika obrtna, vinska, vrtnarska, fotomaterska, propagandna, turistična itd. 3.—4. VIII. mednarodni plesni turnir in III. drž. razstava čistokrvnih psov. 9.—11. VIII. plavalne in skakalne tekme na Mariborskem otoku.

Velika razstava slovenske umetnosti

50% popust na železnica od 1.—15. VIII. 1935.

Sokolstvo

30 letnica Sokola v Zürichu

Sokol v Zürichu bo proslavil dne 4. avgusta t. l. svojo 30 letnico z javnim telovadnim nastopom. Vsi oddelki se marljivo pripravljajo, da pokažejo uspehe svojega truda v telovadnici. Sokolski in ostali javnosti hočemo podati nekaj zanimive kronike iz delovanja žirovskega Sokola.

Na ustanovitev in razvoj društva so vplivali trije činitelji: zunanje moči in sile, lastna sposobnost in krajevne razmere. Dne 15. oktobra 1905. je priredilo domače gasilno društvo veselico, na katero je povabilo tudi Idrijskega Sokola, ki ga je ljudstvo ob prihodu navdušeno sprejelo in pozdravilo. Načelnik Idrijskega Sokola je v svojem govoru izrazil željo, da bi žirovci ustanovili Sokola. Razpoloženje je bilo med domačimi izbornop. Kmalu so najeli sobo v privatni hiši ter pričeli s telovadbo, prirejali predavanja, razne tečaje, pešizlete in javne nastope. V zasebni hišah društvo ni moglo uspevati, zato se je pojavila med člani misel do lastne strehe. Kmalu se je osnoval stavbni odbor za gradnjo Sokolskega doma in pričel z delom. Prijatelji so podarili stavbno parcelo in pričelo se je z delom — kulukom, ki so ga člani opravili z največjo poštvovalnostjo in ljubeznijo. Sokolski dom je bil kmalu pod streho in dne 30. avgusta 1908 je bil v Sloveniji odprt prvi Sokolski dom ob impozantni udeležbi slovenskega in celo hrvaškega Sokolstva.

Na zgodovinski Vidovdan 1914, ko so padli strelji v Sarajevu, je društvo ob priliki IV. zleta Idrijske sokolske župe razvilo svoj prapor. Vsi govorniki so napovedali kakor v slutnji padec germanškega in avstrijskega nasilja. Proslava je uspešna nad vse sijajno, dokler ni prišla vest iz Sarajeva, ki je pomenila borbo Jugoslovanov za svobodo in zedinjenje... Z izbruhom svetovne vojne je vsako sokolsko delovanje prenehalo, vrata Sokolskega doma so se zaprla, pričelo se je preganjanje članov, osumljenih protiaustrijskega mišljenja, k sreči pa se je vse srečno izteklo. Po vojni je društveno delovanje ponovno oživel, število pripadnikov se je povečalo. Sokolski dom je postal pretesen in zopet je zmagala sokolska volja, dom se je preuredil, podaljšal in prizidal sokolski oder.

Danes žirovski Sokol budno čuva nad našo obmejno postojanko, ki bo kot granitna skala odbijala valove nenasitnega

tujca. Vsa bratska društva in cenjeno občinstvo opozarjamo na ta pomemben jubilej in vabimo v nedeljo 4. avgusta k obilni udeležbi. Na svidenje! Zdravo!

Nastop Sokola v Poljčanah

V nedeljo 21. t. m. je imel Sokol v Poljčanah svoj V. telovadni nastop, ki je prav lepo uspel. Nastopili so vsi oddelki pod vodstvom načelnice s. Požgove, načelnika br. Stefancioze in vadiateljice sester Gašparičeve in Kranjčeve. Ker primanjkuje društvu že od ustanovitve potrebnih vadiateljev in vadiateljic, je kljub temu nastop potekel gladko in zadovoljivo, pokazal pa je še, da je obstoj društva in telovadnih oddelkov potreben temeljite preosnove. Najštevilnejši so bili pri nastopu ženski oddelki, moškim pa so priskočili na pomoč člani in moški naraščaj iz Loč. Vsem bratska zahvala. Javnemu nastopu je prisostvoval tudi narodni poslanec br. Karel Gajšek ter številno občinstvo. Po telovadbi je bila narodna zabava, pri kateri je sodelovala godba in pa pevski zbor Sokola pod vodstvom brata Janka Živka. Tudi gmetni uspeh prireditve je bil lep, zato vsem še enkrat iskrena zahvala. Zdravo!

Trebnje

Sokolski oder. Po daljšem odmoru nam je dramska družina Sokola zaigrala Nušičevo komedijo »Narodni poslanec«. Nušičeva satira na borbo za medeni mandat narodnega poslanca je vzbudila med številno publiko obilo meha. Igro je poštvovalno režiral in igral tudi glavno vlogo tuk. lekarnar g. Steiner Bela. V glavnih vlogah so sodelovali še učiteljica ga. Anica Srpanova, ter gg. učitelj Edo Srpan, uradnik Bogo Kovarik, ter starešina oddelka Zdravič Matija. — Ostali igralci in igralki gđ. Bukovčeva in Anžičeva, ter gg. Hafner, Ruprecht in drugi si v enaki meri dele vse priznanje za uspeh, ki ga morejo doseči res dobri igralci. Kakor čujemo bo družina gostovala z igro tudi v Mokronogu.

Jakobov semenj na Veliki Loki pri Trebnjem, ki je bil pred leti najboljši trg za prodajo živine tu in izozemskih kupcem, že nekaj let nazaduje. Dočim je prignano mnogo živine, kupcev ni. Pa tudi ponudbe v cenah so bile naravnost jezive, saj o ponujali za prvovrtno blago največ 3.50 Din za kg. Nekdaj za kupčije pomembni sejmi v Trebnjem, na Veliki Loki in v St. Lovrencu postajajo iz leta v leto brezpomembnejši in se teh dolenskih sejmov drži danes le še ime.

Šah. Žel. šahovski klub iz Ljubljane meri danes moči z dolenskimimi šahisti. Zanimiva borba, v kateri sodelujejo za dolenske šahiste tudi Trebanjci, je v Višnji gori v gostilni Šufca. O izidu bo mo poročali.

Proračunski govor poslanca dr. J. Kocela

Naše gospodarsko stanje

Ko je posl. dr. Kocel razložil, zakaj da glasuje za dvanajstine, je nadaljeval:

»Gospodje! Ozmimo se na preteklost ter določimo na podlagi žalostnih izkušenj, pridobljenih v tej preteklosti, svoje stališče za bodočnost. V preteklosti vidimo prav mnogo politikov na delu za vzajemno zblizanje in zedinjenje. Danes že splošno vlada mnenje, da niso dosegli niti oni, ki so pri tem delu pozitivno mislili, uspeha. Pa bodimo pravični! V enem so nas politiki preteklosti vendarle zedinili, to je v težavah vseh nas Srbov, Hrvatov in Slovencev, radi česar enako trpi vsa naša država. Zato mi dovolite, gospodje, da naglasim, da so v današnji situaciji gospodarska vprašanja odločilnega pomena, in to tako zelo, da bi ostala tudi vsa aktualna politična vprašanja brez zaželenega efekta učinka, če ne bi istčasno začeli reševati z vsjo energijo in resnostjo nujna in velika gospodarska vprašanja.

Kralj, vlada je v svoji deklaraciji upoštevala odprta gospodarska vprašanja s tem, da je poleg napovedi političnih zakonov posebej omenila, da se bo trudila poživeti celotno gospodarsko aktivnost v državi; to pa je tudi danes najbolj potrebno in nujno.

Tri elemente moramo imeti pred očmi, kadar si postavimo nalogo poživiti našo gospodarsko aktivnost. Ti so: delo, kredit in zamenjava blaga. Tekom zadnjih 17 let nismo s potrebno dinamiko izvedli niti enega teh elementov, temveč smo jih — kar mirno naglasim — ovirali, zamemarjali in uničevali. Bivši guverner Narodne banke z. Bajloni je imel prav, ko je svoje dni dejal, da je pri nas nevidno ministrstvo za ubijanje gospodarstva. Strinjamo se s tem izrekom, ker je bilo gospodarstvo vseh teh 17 let mačehovsko ovirano, da smo danes pred njegovim popolnim zastojem. Moti se tisti, ki se tolaži, da je pri nas sorazmerno bolje kakor v drugih državah. Kmetijski proizvodi so v naši državi cenejši ko v katerikoli drugi evropski državi, kar se pa tiče vrednosti izvoženega blaga, se nahajamo po mednarodni statistiki med 27 evropskimi državami na 25. mestu, vrednost našega izvoza pa znaša

na glavo prebivalca 200 Din ali eno šestino povprečnega in eno desetino najboljšega evropskega človeka. Potem takem je položaj našega gospodarstva slabši kakor v katerikoli drugi državi. Resnica je samo to, da je naš narod skromen in, da tako rečem, brez zahtev. Vsi pojavi na nas opominjajo, da smo prišli že do skrajne točke potrpežljivosti našega kmeta in obrtnika, pa tudi našega trgoveca in industrialca, našega delavca in našega delovnega človeka sploh.

STANJE NAŠEGA DENARNIŠTVA

Ne podcenjujem današnje svetovne gospodarske krize, katere tudi mi nismo mogli premagati, toda trdim, da je pri nas kriza večja in ostrejša ko v drugih državah, predvsem zaradi napačne finančne politike bivšega finančnega ministra dr. Gjorgjevića, zaradi katere smo zašli v popolno stagnacijo našega gospodarstva. Finančna kriza, poostrena zaradi takšne finančne politike, je naša jugoslovanska posebnost, ki se izraža kot zlasti poudarjena splošna gospodarska kriza. Te ne postritve pa nismo pravčasno spoznali in zato tudi ne preprečili. Nismo šli po onem pravcu, ki ga je postavil III. mednarodni hranilniški kongres v Parizu, in ki se glasi: »Dolžnost vlad in emisijskih bank je, da v skladu z njim s potrebno previdnostjo ter v interesu vlagateljev ter stabilnosti denarja, imajo vedno, zlasti pa v času krize, na razpolago plačilna sredstva, ki so potrebna, da se ohrani zaupanje vlagateljev.« Če bi mi šli po tem pravcu že l. 1931., ne bi imeli danes te poostrene posebne jugoslovanske krize. Kljub temu, da smo se mogli ravnati že takrat po drugih državah, ki so bile postavljene pred isti problem, kakor pri. Nemčija, Češkoslovaška, Avstrija itd., mi od l. 1931. pa do danes nismo dejansko niti poskusili, da rešimo tudi le najmanjši del teh problemov. V nasprotju s preje navedenim mnenjem pariškega kongresa, je naša Narodna banka, čeprav naprošena in pozvana, da priskoči s plačilnimi sredstvi našim denarnim zavodom na pomoč — in takrat se je moglo z zelo majhnimi krediti doseči popoln učinek — postala čisto gluha. Kdo more zameriti narodu, če je danes prepričan, da se ni hotelo podvzeti učinkovitih korakov za rešitev naših denarnih zavodov in s tem tudi za rešitev naših vlagateljev. S tako politiko, s katero sta žal zelo dobro soglašala takratni finančni minister in Narodna banka, smo prišli do tega, da smo ubili vsako

zasebno iniciativo in delavnost in da se je z zavlačevalnimi ukrepi bivšega finančnega ministra sankcionirala stagnacija v vsakem pogledu ter s tem ubilo zaupanje, to je kredit, in to zasebni kredit kat' eksoben, nič manj pa se tudi ni omajal državni kredit.

Na ta način smo prešli iz faze naroda s kreditnim gospodarstvom na nižjo stopnjo naroda z gotovinski-denarno zamenjavo blaga. Tako pridemo do paradoksa, da smo narod z denarno zamenjavo blaga, čeprav smo brez denarja.

Kdo si more zamisliti gospodarsko aktivnost brez kredita in brez denarja! Trdim nadalje, da brez gospodarske aktivnosti ni denarja, vsaj ne stabilnega in veljavnega denarja. Najbolj sigurna podlaga za denar ni zlato; temveč podjetnost in produktivnost. To dokazuje tudi naš primer, kajti kljub vsemu prizadevanju in skrbi gospoda dr. Gjorgjevića je padel naš dinar v tujini najmanj za 28.5%, dočim je nemška marka, ki je skoraj brez zlatega kritja, ostala vendarle ista nemška marka, kakor je bila preje z dobrim kritjem, in to samo zaradi nemške gospodarske aktivnosti.

Gospodje! Finančna politika prejšnjega finančnega ministra dr. Gjorgjevića je povzročila obupno situacijo, nam dala samo slabe strani deflacijske politike, dočim nam niso bile prihranjene istočasno niti najbolj teške posledice inflacije, pa čeprav inflacije kot takšne niti nismo imeli. Poleg deflacijske politike g. dr. Gjorgjevića pa smo dobili še inflacijske davke, ki so se izterjavali tako brezobzirno, da so bili uničeni tisoči in tisoči davčnih subjektov. V katero evropsko državo sta se neki zagledala bivši finančni minister in njegov nestrokovni pomočnik? Zadeži so bili večinoma majhni ljudje in naš domaći kapital, zbran v desetletjih od širokih slojev naroda v naših regulativnih hranilnicah in zadržgah, ki so bile 100% dobro upravljene, česar ne moreta tajiti niti Narodna banka niti Državna hipotekarna banka.

Moram poudariti, da se je z zavlačevanjem končne dejanske rešitve krize naših denarnih zavodov ni enake zadele vseh jugoslovanskih krajev. Milijardni depoziti pri naših zavodih so čista gospodarska sila našega malega človeka, ki je brez krivde postal čez noč siromak. Kdo mu more zameriti, če dolži za to bivše režime ter tudi za oni del učinkov krize, ki so sicer posledica splošnih gospodarskih razmer.

(Dajše prihodnjic.)

Kako zbiramo zaklade

Nalaganje kapitala nekdaj in danes.

Živimo v času kar najhitrejšega denarnega obtoka, mogočnih investicij kapitala, urejene obrestne službe, delnic, zlatega standarda in denarnega prometa brez gotovine. Le neznaten del ljudskega premoženja in ljudskega bogastva je shranjen v tresorih denarnih zavodov, poglavitna večina pa kroži, je produktivna in dela za lastno razmnoževanje. Varčevanje je sistemizirano poton bank, hranilnic in zavarovalnic. O tej tvorbi bitki denarja pa ima večina pridobitnih ljudi danes primeroma le prav malo pojma. Vzlic temu hranijo mnogi prihranke iz svojih obratov doma, mesto da bi jih dali v promet. »Skopuh«, ki ga je nekoč oblikoval v komediji nesmrtni Moliere, se zdi, da živ zopet strši v sedanjosti, pa naj ga javnost še tako smeši, češ, da mu bo njegovo premoženje prav radi njegovega skopuštva polagoma skopnelo v nič.

Seveda, nekdaj, ko je bil blagovni obtok majhen in denarni promet omejen, premožnim skoraj res ni preostajalo nič drugega, kakor hraniti svoj denar doma v obliki zaklada. Tak zaklad je tedaj pomenil moč. To je res. Blagoslova pa ni imel. Često je napravil iz svojega lastnika pravega sužnja, veselje do življenja se je spremenilo v večni strah in drzna roparska tolpa je čez noč lahko največjega bogataša izpremenila v zadnjega berača.

Zgodovina pozna polno dogodkov, ki to potrjujejo. Neka pravljica grškega zgodovinarja Herodota je v tem oziru glede vsebinske resničnosti vprav neprekosljiva. Rampsinit, kralj egiptski, si je dal napraviti kamenito čumnato z vrtljivo ploščo kot zaporo, da bi laže imel svoje zaklade na varnem. Zidar pa je pri tem en sam kamen tako vzdal, da ga je lahko po poljubnosti jemal iz zidu in vdrl v čumnato, ne da bi se dotaknil umetne ključavnice. Tako si je nosil iz kraljeve zakladnice, kolikor je potreboval, ne da bi kralj kaj slutil o tem. Ko je zidar umrl, je zapustil skrivnost, kako je mogoče brez dela in truda priti do sreče in bogastva, svojim sinovom. Ti so se seveda pridno posluževali ugodne prilike. Kralj je končno opazil, da se mu zaklad manjša, in ni maral verjeti v trditev, da ga krade kako božanstvo. Dal je po tleh nastavitvi pasti in je tako nekoga dne ujel tatove. Rampsinit je razpisal veliko nagrado, da bi mu pojasnili skrivnost, kako so prihajali v zakladnico. Ko je to izvedel, je bil spričo zidarjene duhovitosti tako navdušen, da mu

je dal svojo hčer za ženo. Egipčani, je rekel, so najmodrejši ljudje na svetu, ta zidar pa je še bolj pameten, kakor Egipčani.

Egipčani in Babilonci so imeli navado skrivati svoje bogate zaklade v podzemskih prostorih, ki so bili tako zaklenjeni, kakor je pač dopuščalo tedanje stanje ključavničarske spretnosti. Vendar jim vse to ni dosti koristilo. Vlomilci v Tell-el-Amarni so bili najmanj tako spretni, kakor danes sodobniki iz te stroke. Nikjer ni bilo straže, ki je ne bi bili podkupili, nikjer kamna, ki ga ne bi bili prebili.

Ako so Grki svoje zaklade zaupavali svetiščem in jih darovali bogovom, s skrito mislijo, da po potrebi lahko pridejo iskat na posodo spravljene kapital, niso imeli nič od tega. Zgodovina ve povedati o neznanskih ropih v svetiščih za časa focijske vojne. Mnogo omenjani Herostratov požig tudi ni bil čin mistične domišljavosti, kakor da bi hotel Herostrat na vsak način postati slaven, ampak je bil dobro premišljeno dejanje, ki je enkrat za vselej zbrisalo sledove in preprečilo razjasnitev velikega rop v svetišču.

Ako si danes zastavimo vprašanje, kam s prihranjenim denarjem, tedaj se glasi odgovor: Roke proč od diletantske spekulacije! Lahko si je mogoče s prav pnižnimi pričetki ustvariti premoženje, ki ne zarjavi v nogavici in ga tudi roparji ne morejo odnesti. Varčevati je treba v pametni obliki. Najpreprostejši način varčevanja je naložba denarja v javni hranilnici. Kdor si izbere ta način, koristi lastnim interesom in interesom narodnega gospodarstva, za katero danes pomeni kapitalna moč hranilnic neprecenljivo vrednost. Pri tem za varčevalca skoro ni bolj primerne in zanesljive oblike varčevanja, kakor je vložna knjižica. Kdor pa polaga več važnosti na višje obrestovanje, pa hoče vendar svoj denar naložiti dobro in varno, ta ima dovolj prilike, nalagati denar v hipoteke.

Tudi sklenitev življenjskega zavarovanja, zlasti z združitvijo na doživetje, ima v mnogih slučajih prav praktične prednosti. Zavarovalnica svoj kapital s tem večjo sigurnostjo lahko pusti krožiti na denarnem trgu. S tem poživl gospodarstvo, omejuje brezposelnost in tako narodno in mednarodno zavaruje javnost proti vsakovrstnim materialnim reakcijam.

nalistiki manjka, s čemer evropska žurnalistika že od svojega prvega začetka razpolaga. Japonci jezik in japonske besede, ki jih je osem do deset tisoč, predstavljajo veliko zapreko razvoju japonske žurnalistike. Pogosto se uporabljajo tudi kitajski znaki, zato znaša skupno število značk nad 15.000. Danes pa nimamo stroja, ki bi mogel sestaviti tako abecedo. Najrazličnejši učenjaki se zama trudio, da bi rešili ta problem. Japonski novinarji in staveci morajo vse pisati ročno in ročno tudi postavljati. Japonci imajo seveda tudi pisalne stroje, vendar ne za vse znake svoje abecede. Najnavadnejši dnevnik mora na Japonskem imeti najmanj 4 milijone tip. Nekateri jih imajo celo 7 milijonov. Japonski staveci se mora učiti svoje umetnosti že v najzgodnejši mladosti. Do sedaj so na Japonskem zgradili stroj z 1400 znaki, vendar je to zelo malo, ker se za običajno reportiranje rabi znatno večje število znakov.

Poletni nasmeh

Gospodarsko-politični problemi Srednje Evrope

V poslednji številki revije »Zahrančni Politika« je objavil Josef Chmelarž študijo o problemih Srednje Evrope. Posnemamo:

Vprašanje organizacije nove Srednje Evrope v smislu sodelovanja petih držav je še vedno odprto. Vedno znova se vrača na dnevni red. Že to kaže, kako težko je z odstranjevanjem neugodnosti in diferencijacij srednjeevropskih držav. Cilj konstruktivne politike bi moral biti sodelovanje in solidarnost manjših držav, katere v mnogem pogledu morajo tako zaradi geografskih, kakor političnih okoliščin sodelovati napram velikim državam. Hotenje velesil za ureditev srednjeevropskih razmer, pa je zopet izraz težnje po poenostavljenju razmer.

Prvi korak za organizacijo nove Srednje Evrope in njenih narodov in držav je naredila Mala antanta. To je bila sicer nepopolna, toda edino mogoča srednjeevropska organizacija, kateri je bila po vojni glavna naloga, da z vsemi sredstvi zagotovi mir in red in prepreči vse eksperimente z novimi prevrat. Mala antanta je tudi od vsega početka imela

tendenco, da zbere elemente za sodelovanje vseh držav Podonavja.

Da to stremljenje ni rodilo trajnih plodov in da Mala antanta ni vedno predstavljala organizacije nove Srednje Evrope, to je bilo zaradi tega, ker je Avstrija po perijodi Rennerjeve vlade vedno bolj zapadala vplivom Nemčije. Italija je svojo prvotno politiko, ki je bila zasnovana na podpori Male antante, izpremenila in je od tedaj naprej podpirala Avstrijo in pa Madžarsko v njenih ciljnih revizionističnih politikah.

Od leta 1925. je bila Srednja Evropa dejansko razdeljena na tri sfere. Glavna je Mala antanta, ki je sodelovala s Francosko in branila novi poveljni red v Srednji Evropi. Druga je Avstrija, ki je svojo prvotno nagibanje k Nemčiji zavrgla in ni več mogla sodelovati pri kombinacijah, kjer bi bila Nemčija. Tretja je Madžarska z dalekosežnimi upanji v italijansko pomoč za dosego svojih revizionističnih ciljev.

Gospodarska kriza, ki je leta 1929. zajela velik del Evrope in ki je umrtvila tudi gospodarsko življenje srednjeevropskih držav, najprvo njenih poljedelskih razredov, nato tudi industrije, je ponovno podčrtala nujnost rešitve vprašanja srednjeevropskega sodelovanja.

V glavnem vidimo, da so vsi poskusi organizacije Srednje Evrope v toku poveljnih let propadli, čeprav so se omejevali samo na gospodarsko polje. Ni bilo izpolnjeno pričakovanje, da bo zmagala nujnost gospodarske politike nad političnimi interesi. Namesto, da bi se v gospodarskem sporazumu in kooperaciji podonavskih držav videlo napredek in se šlo k uresničenju velesil, so se na ta teritorij prenesle politične rivalitete in velesile, boreče se za svoje vplive, so pamagale, da Srednja Evropa ostane razcepljena na dve, odnosno tri skupine.

Prevrat v Nemčiji je dal italijanski politiki povsem nov pravec. Ojačal je njeno zanimanje za Avstrijo in privedel jo je k novi orientaciji napram vsemu srednjeevropskemu problemu. Italijanska politika, ki se je do pred kratkim zadovoljevala z zaščito miru v Srednji Evropi in s sodelovanjem z Madžarsko in Avstrijo, je uvidela značaj in vrednost Male antante kot celote in njenih poedinih članov in je po toliko in toliko letih prešla v tisto linijo, v kateri se je gibala v prvih poveljnih letih.

S to linijo je prišlo tudi do sporazuma med Italijo in Francijo, katerega glavna komponenta je rešitev srednjeevropskega vprašanja.

Ta rešitev ja danes v tem, da vse države, ki meje na Avstrijo, sklenejo mrežo medsebojnih sporazumov političnega značaja; da se poleg pogodb o nevmišavanju držav zainteresiranih na avstrijski neodvisnosti, povežejo še s konzultativnimi pogodbami za zagotovitev miru v Srednji Evropi. Iz vsega tega pa sledi nujnost medsebojne pomoči.

Samo neodvisen tisk je resničen izraz narodove volje in njegovega hotenja! Zato naročajte, širite, sodelujte in inserirajte v lastnem glasilu: »Glas naroda«!

Japonska žurnalistika

V trenutku ko se približa japonski osebni parnik obali, zapazi potnik ljudi, ki prihajajo na brod opremljeni s fotoografskim aparatom in priročnimi golobnjaki. Ti ljudje so na brodu sprejeti zelo vpludno in že ob prvem koraku se zanimajo za osebnosti, ki jih bodo fotografirali.

Iščejo predvsem odlične osebnosti, ki jih najprej fotografirajo, nato pa napišejo na košček papirja kopico besed, ter ta papir pritrdijo skupno s filmom na vrat poštnemu golobu, ki ga nato spusti v zrak. Golob-pismoš je najhitrejši kurir japonske novinarske službe. Tujec, ki je ves ta proces novinarske reportažne službe preživljal na brodu, lahko že za nekaj ur čita v japonskem listu, ki ga kupi v prihodnjem pristanišču, da je ravno danes s parobrodom »Maroko« dospel na Japonsko gospod X. Izključeno ni, da bo videl v listu tudi svojo lastno fotografijo, ki jo je fotoreporter posnel pred par urami na brodu.

Na prvi pogled izgleda, da je uporaba golobov-pismoš nemoderna in nezanesljiva, vendar so japonski dnevniki vsi brez izjeme moderni in znani po svoji izredno dobro urejeni informativni službi. Tudi na Japonskem so pokrajine, ki nimajo dovolj razpredenega prometnega omrežja. V teh krajih so golobi za japonsko žurnalistiko najkoristnejši pomočniki. Posamezna uredništva razpolagajo na Japonskem z lastnimi golobnjaki, v katerih je nameščenih 500 in več golobov pismoš. To število se stalno dopolnjuje.

Mnogi japonski dnevniki imajo lastne emisijske radio-postaje na kratke valove in tudi take za prenašanje slik. S temi aparati se prenašajo fotografije na

430 km dolge razdalje v teku pičlih 10 minut. Poleg tega posedujejo redakcije lastne aeroplane in veliko število reporterskih avtomobilov. Pred kratkim je neko večje časopisno podjetje, ki razpolaga že z 20 avijoni, nabavilo nov aeroplan sistema »Cerva«, ki lahko pristane na ravni strehi redakcijskega poslopja.

Potemtakem izgleda, da ima japonska žurnalistika pri rokah vse iznajdbe modernega časa. Vendar nekaj tudi tej žur-

General Vaclav Stachiewicz
novi šef poljskega generalnega štaba.

Nove uniforme romunske kraljeve garde
Romunska kraljeva garda »Eskorta Regala« je prejela nove uniforme, ki v vsem slišijo pruskim predvojnim uniformam.

Kultura

Moister Hubad o komponistu Bruckneriu

Ves glasbeni svet je te dni v duhu v Linzu in St. Florianu, kjer se z veličastnimi glasbenimi prireditvami spominja po Mozartu in Beethovnu najpomembnejšega avstrijskega skladatelja Antona Brucknerja. Rojen je bil leta 1824. v Amsfeldnu na Zg. Avstrijskem. Brez posebne šolske izobrazbe je že v dečki dobi kazal izredno veselje do glasbe, zlasti pa do orgljanja. Pel je na cerkvenih korih kot »Sängerknabe« ter se je sam učil glasbenih ved. Bil je torej samouk, pa se je vseeno s svojo pridnostjo in ženjalnostjo povselp na visoko mesto kar zavidljivega glasbenega tvorca, ki bodo njegova, posebno orkestralna dela ostala po svoji veličini v neizbrisnem spominu vsakogar, ki jih je imel priliko slišati in občudovati.

S podatki o življenju in glasbenem delu A. Brucknerja mi je ljubeznivo postregel njegov učenec naš mojster Matej Hubad, ki se zdravi v svojem rojstnem kraju, v svoji rojstni hiši na Povodji pri Skaručni.

Bruckner je bil v prvi vrsti velik orgeljski virtuozi, ki so mu celo iz občinstva pošiljali glasbeniki teme, na katere je on na orglah improviziral grandiozne fuge.

Velik je bil kot skladatelj, zložil je moške zборе z in brez spremljevanja orkestra, klavirske stvari, skladbe za orgle itd. Prireditelj njegovih skladb za klavir je bil nedavno umeli slavni kapelnik Franz Schalk, ki ga je Bruckner tudi kot skladatelja visoko cenil. Njegovo najplodnostnejše skladateljsko delo pa vrhovi v velikih simfoničnih tvorbah. Napisal je 9 simfonij, med katerimi je najlepša v E-duru, poklonjena Richardu Wagnerju. V melodiki se je naslanjal na avstrijske ljudske napeve in koralne melodije, v obliki je značilno uporabljal trodelnost (prvič priprava, drugič višek, tretjič pojemanje). Njegova harmonika pa sloni deloma na avstrijskem ljudskem tonu, deloma pa nosi Wagnerjevo osnovo. V svojih skladbah je združil Schubertove in Beethovneve kompozicijske momente. Njegove skladbe so polne katoliškega religioznega občutja. Simfonije in velike mase (zlasti ona v E-molu) se še danes z veliko pieteto izvajajo na velikih koncertih prav tako pa tudi ne leži prah na njegovih klavirskih skladbah in na prekrasnem njegovem godalnem kvintetu.

Kot človek je bil Bruckner velik čudak. Bil je plešast, po obrazu obrt, imel je velik orlovski nos, hodil je staromodno oblečen kot kakšen vaški šomašter iz starih časov. V žepu je nosil velik moder robec, ker je neprestano tobak snofal in kihal. Največje priznanje mu je za njegovo glasbeno delo dal sam cesar Franc Jožef, ki mu je v gradu Bel-

Beograjski turnir Pirc in Kostić zmagovalca

	dr. Trifunović	dr. Drezga	dr. Kalabar	König	Schreiber	Kostić	Petrović	Avirović	Bröder	Astaloš	Vuković	Tomović	Filipović	Pirc	Tot	Nedeljković
dr. Trifunović	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
dr. Drezga	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
dr. Kalabar	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
König	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Schreiber	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Kostić	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Petrović	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Avirović	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bröder	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Astaloš	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vuković	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Tomović	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Filipović	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pirc	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Tot	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Nedeljković	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Prvo in drugo nagrado si delita z 11½ točke Pirc in Kostić, tretjo nagrado z 10½ točke je dobil dr. Trifunović, IV. in V. si delita König in Schreiber (vsak po 10 točk), VI. je dobil z 9 točkami Bröder, VII. z 8½ Tot, VIII. pa si delita s 7½ točke dr. Astaloš in Tomović.

vedere dodelil prostorno stanovanje. Napisal mu je in poklonil svoj velik Tedeum rekoč: »Ljubemu cesarju poklonim ga v zahvalo zato, da me je nastavljal za dvornega organista in še ljubemu Bogu, ker mi je dal še na stara leta zdravje, da sem lahko napisal devet simfonij tako kot Beethoven.« Bruckner je bil namreč silno pobožen, je neprestano molil in je bil udan le Bogu in cesarju. Bil je pa tudi prof. na konservatoriju in lektor na univerzi. Kot pedagog je bil strog in je učil harmonijo in kontrapunkt strogo po svojih načelih. Ljubil je strogi stavek in je v C-mol simfoniji rabil zmanjšani septimni akord. Pa je svojim učencem reklo: »So fange ich an, Sie dürfen aber das nicht tun.« Naš mojster Hubad je imel srečo, da je pri njem študiral dve leti, eno leto harmonijo in dve leti kontrapunkt ter je dobil v vseh spričevalih red odlično. Kako je bil ta slavni av-

strijski skladatelj malo izobražen, niti zemljepisja ni poznal, naj vam pove sledeča resnična anekdota. Nekoč je Hubada vprašal: »Von wo sind Sie?« Ta mu odgovori: »Von Laibach in Krain.« Bruckner se je naglo odrezal: »A ja, weiß ich schon, das ist dort bei Belgrad.« Zadnja Brucknerjeva želja pred smrtjo (umrl je leta 1896) je bila, da ga pokopljejo pod njegove monstre orgle v St. Florianu. Izpolnili so mu jo. Tam spi večno spanje pod svojim ljubim instrumentom. In baš na dan sv. Ane se v Linzu vršijo velike koncertne svečanosti. Izvajajo Brucknerjevo četrto in deveto simfonijo ter njegovo D-mol maso pod taktirko slavnega dirigenta Bruna Walterja. In baš ob tej priliki se mi je zdelo potrebno tudi našo javnost v skromnih obriših opozoriti na življenje in glasbeno delo velikega avstrijskega glasbenika in skladatelja. — Zorko Prelovec.

Uspel poizkus cestnega odbora v Kranju

Porfirni gramoz za naše ceste

Gradnja novih ali vzdrževanje že obstoječih cest je v vsakem proračunu, državnem, banovinskem ali občinskem, važna in znatna postavka. V interesu državne in narodne skupnosti iz gospodarskih kot tujsko-prometnih ozirov pa je, da se poskrbi za čim večje izboljšanje in modernizacijo cest, ki so v dobi tako razširjenega avtomobilizma postale silno važen problem.

Naše stare za nekdanji vojni promet zgrajene ceste s pojavom avtomobilizma ne ustrezajo več. Ceste, ki so bile morda pred vojno dobre, so v medvojni in po vojni dobi propadale radi zanemarjenosti. — Kakor so navadno ceste v velikih ravninah radi slabe podlage in pomanjkanja gradbenega materiala mehke in se rade vsedajo, so pa ceste na tem alpskem terenu izpostavljene zopet raznim dru-

gim nepravilnostim, kot hudournikom in poplavam, prekomerni izrabi radi preobilnega voznega prometa.

Zlasti so mnogo trpele ceste, ki vodijo iz gorskih dolin, po katerih se je v prejšnjih časih vršil intenziven vojni promet z lesom, drvmi in podobno. Že itak slabe, nezadostno oskrbovane ceste, naraščajočega voznega prometa niso prenesle. K vsem tem nepravilnostim so se pridružile še elementarne katastrofe, povodnji, ki so trgale ceste, podirale mostove, obilno deževje pa je omehčalo malo odporne ceste tudi tam, kjer so jim poplave prizanesle.

Zato je naravno, da pri cestah poleg gradbenih pogojev igra važno vlogo oskrbovanje, to je pravilno in ob pravem času ter z dobrim materialom izvedeno nasipanje. Dosedaj so porabljali za nasipanje navadni vodni ali iz kamnolomov izkopani apnenčev gramoz. Je najcenejši in najlažje dosegljiv.

Raditega so nekateri podjetni stavbeniki pričeli z vsjo intenzivnostjo iskati boljši in trdnější material za gramoz. Tako so v gorenjski kotlini in v kamniških alпах odkrili ležišča porfirja, ki se nahaja v kokrški dolini in se nadaljuje na kamniški strani. Med drugim je odprla kamnolom za porfirni gramoz kranjska stavbna tvrdka J. Slavec in drug, in sicer v desnem bregu Kokrtik nad leskovskim mostom. Pred leti je že tvrdka Slavec dobavila porfir za asfaltno cesto Lesce-Bled. Riziko podjetja je obstojal pač v tem, ker je porfirni gramoz v primeri z navadnim radi dražje predelave in oddaljenega prevoza znatno dražji od apnenčevega. Strokovna preizkušnja na gradbenem inštitutu ljubljanske univerze pa je pokazala prav odlične lastnosti kokrškega porfirja, ki je zelo trd kamen zelene barve. Tako znaša njegova trdnost na pritisk v suhem stanju 2915 kg na kvadratni centimeter (pri apnenču le 800—900 kg), specifična teža 2780 kg, prostorninska teža 2690 kg, nasičenost 0.26, obraba pri brušenju 1.2%, pri obtočenju 3% (pri apnenču pa 5% in 5.8%).

Kokrški porfir je pred leti hotela že eksploatirati mestna občina ljubljanska, pa se je ustrašila prevelikih stroškov. Tvrdka Slavec se je lansko poletje končno vendarle opogumila ter odprla na ž. označenem mestu kamnolom, obenem pa zgradila v bregu tik pod kamnolomom potrebno napravo za dobljenje.

Prvi večji poizkus s kokrškim porfirnim gramozom kljub njegovi višji ceni sta napravila kranjski sreski cestni odbor in kranjska občina. Tako je cestni odbor lansko jesen in letošnjo pomlad poslal s tem porfirnim gramozom 14 km jezerske, t. j. kamnolomu najbližje ceste, in sicer od Kranja do Hotemaž ter od Potoč do Zg. Kokre, občina pa pred vsem glavne ceste v mestu. Cestni odbor namerava postopoma nadomestiti navadni gramoz s porfirnim na vseh svojih cestah.

Lahko pričakujemo od nasipanja s porfirnim gramozom tudi znatno izboljšanje naših cest, kar že davno vsi želimo.

Anton Skrbec:

Pred dvajsetimi leti...

Tako je trajal mir do 8. septembra, ko so začeli Italijani spet bruhati ogenj na sončno goriško mesto, ki ni nikdar storilo nikomur nič zalega, zdaj pa je bilo predano ognju dveh imperializmov, ki nista vprašala mirnega ljudstva, kakšna je njegova volja. Posledica uničujočega topovskega ognja je bilo spet več porušenih hiš. Civilnega ljudstva, ki se ni več hotelo tako izpostavljati negotovi smrti, je bilo malo, letu pa tam je bilo videti več takih, ki se niso zmenili za nič in so imeli pri vsem svoje koristi. Poskušali so zaslužiti na škodo drugih s tem, da so pobirali po hišah boljše opravo in jo prodajali za mal denar kmetom iz zaledja.

Nekega dne pride iz Vipavske doline premožen kmet z namenom, da bi pokupil od goriških žensk in drugih kar največ najlepše oprave. To so seveda pokradli po neobljudenih vilah in hišah. Toda prav v trenutku, ko je bilo vse blago naloženo na vozove, pridrvi po zraku granata, ki je kmeta in konje ubila, opravo pa razmetala na vse strani. Bilo je to na trgu sv. Antona.

Križev teden v torek dne 15. maja l. 1917. je bil krasen dan, ko je vodil procesijo župnik Leban iz Batuj v Selo k podružnični cerkvi, ki spada pod faro Batuje. Župnika Lebana je avstrijsko vojno poveljstvo, ki se je po italijanski zasedbi Gorice preselilo v Selo, občina Batuje, obvestilo, da bi bilo nevarno

in nesmiselno voditi procesijo v tako kritičnem času in da naj to navado rajši za letos opusti. Župnik Leban pa se ni dal pregovoriti, da bi opustil lepo, več kot stoletno navado.

ganjanja, ko ni vedelo, kam bi položilo glavo, da bi romalo k podružnici v Selo. Seveda so sovražni zrakoplovi to kmalu zaznali in sporočili svojemu poveljništvu. In že v pol ure so bili namerjeni na cerkveni sprevod. Pri tem je ubilo cestnega mojstra Koređina, ki se je pred par dnevi vrnil iz bojne črte, oproščen vojne službe, da bi mogel vzdrževati ceste, ki vodijo iz Gorice po Vipavski dolini. Granate in šrapneli so padali kakor toča. Granata je ubila tudi neko ženo in ranila več romarjev. Seveda je večina izstrelkov padala k sreči v stran, sicer bi bili vsi pobiti. Ko so romarji videli, da jim preti življenjska nevarnost, so procesijo opustili in se kar najhitreje razkropili na vse strani, da si z župnikom vred poiščejo zavetja. Župnik je moral počakati mraka, da se je mogel vrniti v župnišče. Še istega dne se je armijsko poveljstvo naglo premaknilo iz Sela proti Ajdovščini v Vrtovin. Med premikanjem je ubilo enega častnika in tri vojake, več ranjencev pa je ostalo z vozovi vred kar na cesti.

Leto pozneje, 19. maja 1918 je v vasi Selo padla granata v hišo št. 14 Iv. Kosovela in podrla polovico hiše. Polovico sobe, kjer sta spala dva otroka, stara 2 do 5 let, je ostalo po čudnem naključju nedotaknjene in se ni otrokoma nič zgodilo. Omenjenega dne je granata ubila Stanta Marijo, ko si je pripravljala obed.

V Černičah je posulo hišo trgovca Peršiča in hišo kmeta, po domače Cerka, ter ubila njegovo 70 letno

mater. Dalje je ubila hčerko krčmarja Kosovela iz Černič, ko je hotela nesti in spraviti na varno večjo vsoto denarja na Ravne, t. j. vas nad Černičami sredi Čavna. Po teh nenadnih dogodkih se je prestrašeno ljudstvo poskrilo v lisičje skalnate brloge, samo da si obvaruje življenje pred besnim uničevanjem vsega, kar je človeško. Za mirno in pošteno ljudstvo so nastopili hudi časi razdejanja in preganjanja, ko ni vedelo, kar bi položilo glavo, da bi bilo varno.

Mnogo nesreč se je pripetilo skoraj večkrat dnevno na stranski železnici. Železnica je vodila od vasi Steske ob reki Vipavi med hribovjem dveh vasi, Saksid in Pekel, do Batuj. Ta železnica je imela velik pomen, ker je nudila zvezo z vsem vojaštvom v zaledju, Vipavski dolini tja čez Rihemberk, Stanjel, Dutovlje, Opčine in dalje na Kranjsko.

Vas Pekel obstoji iz nekaj hiš, velikega posestva in mlina ter žage tik ob reki Vipavi, ki je last Josipa Pečenka, vse pa je pod navpičnim skalnatim hribovom, tako zvanim Dolnjim vrhom. Po tej ozki, skalnati in skoraj nevidni soteski je tekla železnica na Batuje in do Ajdovščine. Prevažala je municijo in življenjske potrebščine vsej vojski v Vipavski dolini, kar pa se je zaradi varnosti godilo samo ponoči. Tako so se ti vlaki dolgo neopaženo prevažali po tej skrivnostni soteski, dokler jih niso Italijani izsledili. Meseca maja 1917. leta so Lahi nenadoma izvršili napad iz zraka, katerega posledica je bila, da so razbili več železniških voz. Ubitih je bilo več železničarjev in vojakov, ki so se ali vozili z vlakom, ali pa taborili v teh soteskah, v katerih so bili skriti konjeniki, pešci in tren. Italijani so sploh močno streljali na vsako črno piko, ki so jo zagledali iz zraka.

Razstava šentviških obrtnikov

Z veliko požrtvovalnostjo se pripravljajo šentviški obrtniki na otvoritev svoje vsakoletne obrtniške razstave, ki ima namen pokazati visoko vrednost našega obrtnika, obenem pa dokazati, da slovenski obrtnik še zmerom živi in bo živel kljub zaprekam, ki mu jih stavlja neke ljudje, ki ne razumejo njegove težnje.

Letošnja obrtniška razstava, katere otvoritev bo 4. avgusta in bo odprta do 25. avgusta, obeta biti tako po celotni organizaciji, po številu razstavljalcev, kakor tudi po vrednosti razstavljenih izdelkov še impozantnejša od lanske. Sicer je res, da so poskušali nekateri ljudje uglednim šentviškim obrtnikom delati razne težave glede razstavnega prostora, vendar pa se jim je nazadnje vendarle posrečilo dobiti za razstavo najprimernejše šolsko poslopje. Za letošnjo razstavo je namenjenih 15 sob in še posebej velika šolska telovadnica, med tem ko je lanska razstava obsegala

le 13 velikih sob. Razstavilo bo tudi več obrtnikov kakor lani (nad 50). Velik pogum so pokazali obrtniki, ker bodo razstavljali na svoje stroške in v svojo škodo brez kake javne podpore. Že dozdej so mnogo žrtvovali, čeprav niso odločilni krogi dozdej pokazali zanje pravega razumevanja.

Posetniki razstave bodo pri prevozu s tramvajem uživali primeren popust in si bodo razstavo, ki bo obsegala predvsem izvrstna, najmodernejše izdelana mizar-ska dela, kakor pohištvo in kuhinjsko opremo in seveda tudi izdelke drugih obrtnikov: krojačev, čevljarjev itd., z zanimanjem ogledali vsi oni, ki si bodo za svoje potrebe hoteli nabaviti res nekaj prvovrstnega. Da bo razstava neka-ko v znamenju obrtniškega praznika in zmage njihovih obrtnih izdelkov, pa so si obrtniki prekrbeli tudi imenitno god-bo »Lubnik« iz Škofje Loke, ki bo igrala vsako nedeljo na šolskem vrtu in že od daleč pozdravljala obiskovalce ter na pri-jeten način oživljala težko, monotono delo in trud podjetnih šentvidčanov.

KLISJE
IZDELUJE VSEBENI SOLIDNO
KLISARNA ST. DEU
LJUBLJANA DALMATINOVA UL. 13

KMECKI MAGAZIN

Ljubljana, Krekov trg 10 (nasproti Mestnega doma)
Vas postreže z najboljšim blagom in najnižjimi cenami. Ako hočete dobro kupiti in prihraniti denar, obiščite to trgovino

Cerkvene ustanove rabijo za čiščenje vseh kovinskih predmetov v bodoče le
SERVITOR-VATO
Dobite jo v vsaki železnici ali in specerijski trgovini
EKSTRAT družba, Ljubljana, Gosposvetska c. 8

Servitor-Vata

TISKARNA

ERKUR

LJUBLJANA, GREGORČIČEVA UL. 23

LASTNA KNJIGOVESNICA
ROTOTISK — TELEFON 25-52

izdeluje po nizkih cenah
račune, memorande, letna
poročila, letake, lepake v
eno- ali večbarvnem tisku

Naročajte
„Glas
naroda“!

Za mal' d'narja
dost' muzke

PLOSCE —
GRAMOFONE
izposojamo,
zamenjavamo,
prodajamo in
kupujemo
ELEKTROTON
d. z. o. z.
PASAJA NEBOTIČNIKA

POSTRANSKI ZASLUZEK na deželi, brez ve-
likega truda. Prikladno predvsem za dijake.
— Točnejša pojasnila dobite, če pišete na
upravo »Glas naroda« pod šifro »Provizija«.

Neverjetno

poceni si lahko nabavite
**KVALITETNA POLNILNA
PERESA**

pri tvrdki

**LUDV. BARAGA, LJUBLJANA,
Nebotičnik.**

RUDE IN KOVINE D.D.

TELEFON
27-27
28-27

**Če odpotujete
na podeželje,
v hribe, na
morje, sploh na
počitnice, pišite
nam in list Vam
bomo
dostavljali na
kakovostni
naslov v naši
državi.**

**Pišite:
Uprava
„Glas naroda“
Gajeva 1**

Posredujem denar

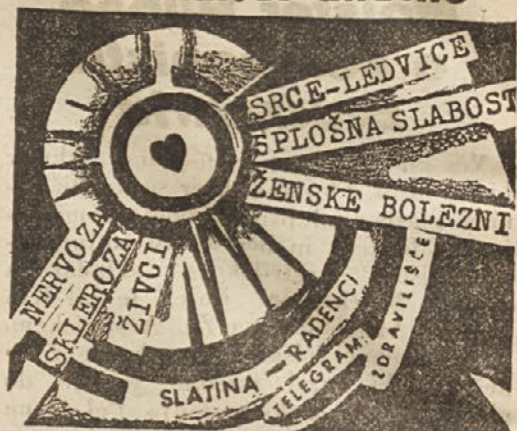
na hranilne knjižice
vseh denarnih zavodov
RUĐOLF ZORE, LJUBLJANA
Gledališka 12, Telef. 38-10
Za pismen odgovor pri-
ložite 3 Din v znakah

Ureditve dolgov

potom sodnih
in izvensodnih
poravnav.
Nasveti v konkurznih
zadevah in vseh dru-
gih trgovsko-obrtnih
poslih. — Strokovne
knjigovodske revizije,
sestava in aprobačija
bilanc.
Preskrba kreditov,
nasveti glede branil-
nih vlog in plasiranje
istih. — Vsi posli
kmečke zaščite.

Edina koncesijonirana
komercialna pisarna:
LOJZE ZAJC,
Ljubljana, Gledališka
ulica 7. Telefon 38-18

**V glavni sezoni
t. i. julij-avgust Vas stane
70 dinarjev dnevno**

v Radencih

Vračunano je stanovanje, hrana (hotelska ali
dijetna) 4 krat na dan, solachenje in prhe z mi-
neralno vodo, vse takse, postrežba in pitje zna-
menite Radenske na samih vrelih, kolikor
komu srce poželi. Placate posebej le kopeli
in zdravnika. Pavšal se v glavni sezoni more
vzeti najmanj za 7 dni (radi rezerviranja in
dodeljevanja sob). Cenik in vsa navodila Vam
radevolje pošlje Uprava kopališča SLATINA
RADENCI. Po 7 dneh z železnico brezplačen
povratek.

MALI OGLASI

Vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek 5 Din.
Drž. in ban. davek 3 Din. Oglasniki, ki iščejo
službe, plačajo samo po 25 par za besedo. Pri
malih oglasih reklamnega značaja stane petina
vrsta 2 Din. Na pismena vprašanja je priložiti
za odgovor 2 Din v znakah. — Mali oglasi so
plačljivi takoj pri naročilu.

**ZASTOPNIKE V VSEH OBČINAH DRAVSKE
BANOVINE** iščemo. V poštev prihajajo
mlajše moške in ženske moči, ki imajo v
okolju dovolj znanec in prijateljev. Po-
nude na upravo dnevnika »Glas naroda«,
Ljubljana-Nebotičnik pod »Dober nastop«.

MAKULATURNI PAPIR v manjših količinah
prodaja uprava »Glas naroda«.

DO DIN 5000 — MESEČNO lahko vsak zasluži!
Pišite na upravo »Glas naroda« pod »Novoc«.

POSOLILA BREZ POROKOV
dajemo državnim in samopravnim usluž-
bencem, oficirjem in podoficirjem, itd. Pi-
šite upravi »Glas naroda« pod »Ugodno«.

FINANCIERA ali kompanjona iščem za ustano-
vitev brezkonkurenčnega in dobičkanosnega
industrijskega podjetja. Potreben kapital 100
do 200.000 Din v gotovini ali vložnih knjiži-
cah. Ponudbe pod »Rentabilno 100%« na ogl.
odd. »Glas naroda«.

LEICA I popolnoma nova 2800 Din. Naslov v
upravi »Leica«.

INŽENJER STAVBENE STROKE išče primer-
nega nameščenja. 8 letna praksa v tu- in ino-
zemstvu. Ponudbe pod »Verziran« na upra-
vo »Glas naroda«.

NOVI NAROČNIKI našega lista prejmejo na
željo vse številke priloge »Glas slovenskih
otrok«. Na zalogi imamo samo nekaj 100 ko-
madov, zato se požurite! — Uprava »Glasa
naroda«, Ljubljana-Nebotičnik.

Emil Vachek:

Kri ne kliče po maščevanju...

»Torej konec...«, je suho rekel Bernard. »Zdaj
pojdit in me ovadite.«

Danijel ga je presunljivo pogledal: »To je, česar
se, kakor se zdi, najbolj bojite. Hruške ste znali
obratiti, toda plačilu bi se radi izmuznili. Če vas je
moglo v mojih očeh kaj zadeti, je bilo prav to, kar
ste že povedali. Vi ste ne le priložnostno sirovež,
ampak tudi strahopetec. Ne, ni se vam treba bati.
Ni mi prišlo na misel, naj bi vas ovadil in tudi zdaj
ne mislim na to. Prepušчам vas samemu sebi!«

S temi besedami je vstal in hotel oditi. Bernarda
se je polastila brezmejna, živalska groza. Planil je
k njemu in ga zgrabil za roko: »Toda ta stvar mora
imeti vendar kak konec«, je zavaljal. »Ali ne razu-
mete, da sem vam vse zaupal, ne da bi me preganjala
zunanja nevarnost, temveč moja vest? Hočem vašo
sodbo in ne smete oditi, preden ne napravite temu
konec.«

Danijel ga je stresel: »Ali vam ne zadostuje, kar
sem vam povedal; ta konec si najдите sami.« Potem
je vzel klobuk in odšel.

5

Sabina ni imela z Bernardom sestanka in ga ni
pričakovala. Pripravljala se je na koncert, ko je
prišel Bernard k njim. Tako zelo se je veselila nanj,
da je poskusila sprva zaročenca odkloniti. Bernard
pa ji je rekel: »Sabina, še nikoli te nisem tako po-
treboval kakor danes. Verjemi, da moram govoriti s
teboj takoj zdaj!« Pogledala ga je vprašujoče in

spoznala, da je strašno razburjen. »Dobro, Bernard«,
je rekla, »počakaj malo.« Potem je šla k očetu ter
ga poslala na koncert namestu sebe. »Pojdeva na
vrt?« je vprašala Bernarda, ko se je vrnila k njemu.

Začela se je že opalova tema poznega junij-
skega večera. »Sabina«, je začel Bernard ter ji božal
roke, tiste njene nadvse nežne, pajčevinaste roke,
ki jih je tako ljubil in ki so ga tako sladko uspavale,
kadar ga je z njimi božala, da se mu je zdelo, da
preživlja sanje v deželi duhov. »Sabina, moram ti
nekaj povedati.«

Sabina se je stresla. Morda mi je prišel povedat,
da me nima več rad, je pomislila. Ta misel se ji ni
porodila prvič. Opazovala je na Bernarda v posled-
njem mesecu rastoči notranji razvrat in to je včasih
pripisovala temu, da ga ne priklepa več dovolj nase
in da se Bernard muči, ker ji ne more povedati res-
nice. Tu je začel Bernard iznova:

»Sabina, slučajno sem bil v vojni prisiljen, da
sem dal umoriti tri ljudi. In še dvojce življenj je na
mojem računu. Zmerom sem bil prepričan, da moraš
nekega dne izvedeti, in povedal bi ti bil gotovo
preden bi se poročila. Toda hotel sem ti to grozo pri-
hraniti kar najdalje. V poslednjih dneh pa se mi je
prigodilo mnogo, kar me sili, da ti moram že slednjič
povedati. Mrtvi vstajajo iz grobov.«

Sabina je vztrepetala. Toda morda se vse to samo
hude sanje.

»Priča mojega dejanja se je pojavila«, je govoril
dalje Bernard, »poslušaj me dalje. Delam s človekom,
ki mi je strašno mil. Pomisli, Sabina, ta človek je sin
tistih dveh ljudi, ki sem ju dal ustreliti. On in nje-
gova sestra je zaradi tega zblaznela — gotovo zato,
ker sem dal izvršiti sodbo pred njenimi očmi — on
pa je prišel k meni in mi je nevede vsak dan povzo-
čal grozo s svojim obrazom.«

Sabina je iztegnila roke predse, kakor da bi nekaj

odganjala od sebe: »Molči, Bernard«, je zaihtela, »to
je neznosno.«

»Jaz pa hočem, da izveš vse«, je rekel Bernard.
»Salva, ki sem jo ukazal ni ubila njegove matere
tako. Zapovedal sem nekemu mladeniču, naj ji zadá
udarec iz milosti. Ta mladenič je potem ponoči izvršil
samomor. In zdaj sem izvedel, da živi njegov oče v
Pragi in da sta s pričo mojega dejanja znana ter da
mu bo ta morda že jutri vse izdala.«

Sabina je molčala. Doslej je bila zmedena, ker ni
vedela, kaj čuti. Toda vedela je, da se je ravno nekaj
razbilo, nekaj krhkega in lepega. Nenadno se ji je
porodila misel, ki se je je sama ustrašila: Ne bom ga
več mogla imeti rada... Morda ga nisem nikoli imela
resnično rada. Do tiste blaznosti, v kateri gre človek
mirno celo za morilec, ker je ljubček zmerom ljub-
ček in nikoli morilec. Ta občutek jo je tako preplašil,
da je začela obupno iskati nekaj, s čimer bi ga
zatrla. »Bilo je to v vojni«, je zajeptala.

»To bi se vendar ne moglo nikjer drugje pri-
goditi«, je rekel Bernard »Toda ali to upravičuje?«
je vprašal preže.

»Bili bi itak usmrčeni«, je rekla Sabina.
Bernard je nekaj časa molčal. Pot k tretjemu
križu se mu je zdela najhujša. »Sabina, kakor kaže,
bi ne bili usmrčeni, zakaj bili so nedolžni. Verjel sem
ovaduhu, ki je bil nesramen lažnik.«

Zdaj se je Sabina sesula popolnoma. Ni si mogla
zatajiti, da je začutila proti Bernardu nepremagljiv
odpor. Skozi soparico na vrtu je švignil blisk, z odda-
ljenim grmenjem je prišla na vrt struja svežega
zraka. Groza prirode se je spajala z njeno osebno
grozo. Sabina je tiho zastokala. Bernard je nekaj
časa čakal njenih besed, potem pa rekel: »Mislim
sem, da mi boš svetovala, kaj naj storim. Oče hoče,
da zbežim v Nemčijo.«

»Pusti mi časa, da se zavem«, je ihtela Sabina.